Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-нэй гарана | № 216 (15839) | 1981 оной сентябриин 18, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ВЫСТАВКЭ ХАРАБА

«Хэлхеэ холбоон-81» гэһэн уласхоорондын выставкэ Москвагай «Сокольники» парк соо ехэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. 23 ороной хэдэн зуугаад предприяти, эмхи болон фирмын үйлэдбэрилэн бүтээһэн түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүд «Хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые — общестын ба хүнэй аша туһада» гэһэн уряатай выставкэдэ табигданхай.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов сентябриин 15-да выставкэ орожо хараба. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо И. В. Архипов, СССР-Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор тэрээнтэй хамта ябаһан байна.

Тэдэ Советскэ Союзай экспозицине хараба. Олон министерствэнүүд болон албан зургаануудай 200 гаран предприяти болон эрдэм-шэнжэлгын эмхи продукцияа эндэ табинхай.

«Хэлхеэ холбоон-81» гэһэн выставкэ эрдэм, техникын, тэрэ тоодо хэлхеэ холбооной лининүүдэй, мэдээсэлнүүдые дамжуулгын ба болбосоруулгын аппаратурын талаар шэнэ туйлалтануудтай харагшадые танилсуулна. Уласхоорондын харилсаанай аша үрэ хэлхеэ холбооной замбуулинай түхеэрэлгэнүүдһээ элеэр харагдана. Социалис экономическа харилсаанай комплексно программые бэелүүлжэ байһан тухай СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай табиһан зүйлнүүд хөөрэнэ.

Н. А. Тихонов болон тэрэнэй орлогшонор НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, ПНР-эй, СФРЮ-гэй, ЧССР-эй, мүн хэдэ хэдэн капиталис оронуудай экспозицинуудтай танилсаһан байна.

* * *

«Хэлхеэ холбоон-81» гэһэн уласхоорондын выставкэ Москвада хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Олохон мэргэжэлтэд болон айлшадай һанамжын ёһоор, тэрэ үнгэрһэн табан жэлдэ арадай ажахын түрүү һалбаринуудай нэгэнэй хүгжэлтые батаар элирхэйлэн харуулһан байха юм. Энэнь КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хараалагдаһан партиин экономическа стратегитэй зохилдоно.

Манай ороной 3 мянга гаран экспонадһаа гадна, ахадүү социалис оронуудай, капиталис гүрэнүүдэй түрүү фирмэнүүдэй продукци эндэ табигдажа харуулагдаа.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэлүүлхын түлөө

ШЭМЭТЭ ТЭЖЭЭЛ ӨӨСЭЛЭГДЭҺӨӨР

...НЫН СОВХОЗ. Ви... гурил бэлэдхэхэ хү... түлэг дундаа ... Түсэбөөр харааһан ёһоор, эндэ 310 ... гурил үйлэдбэрилэгдэ... сентябриин 11-нэй бай... 333 тоннодо хүргэг...

...жэлэй ган гасуурһаа ... ургаса манай эндэ ... гээшэ. Тиигэбэшье ... гурилда орохоор ... гамтайгаар суг... бүйлүүлнабди. Му... габшагай ажал... һэшхэл, оролдосо... юумэн дулдыда... байна, —гэжэ ажахын ахамад агроном А. Б. Баргаев хөөрэбэ. —Жэшээлхэдэ, АВМ эй бригадир Михаил Тихонович Кожемякин, машинистнүүд Грешилов, Ковшин гэгшэд жэшээтэ һайнаар хүдэлнэ. Тиихэдэ зеленко сабшажа байһан тракторист Николай Карков бүтээсэтэйгээр ажаллана. Дээдэ-Худанай сельсоведэй депутат, залуу коммунист Жаргал Гармаев ажалша бэрхээрээ бусадһаа шалгарна. Эдэнэрэй хүсөөр дүн хамта 400 тонно витаминтай гурил бэлэдхэхэ зорилготойбди, — гэжэ ахамад мэргэжэлтэ саашань тэмдэглээ һэн.

Гурилһаа гадна эндэ гранула болгогдоһон тэжээл бэлэдхэгдэнэ. Чисаанын совхоз 30 тонно гранула Улаан-Үдын мелькомбинадта тушааха гүсэбтэй юм. Энэ зорилгоёо АВМ эй агрегадта хүдэлэгшэд гүйсэд дүүргэхэ аргатай.

ХУДАНАЙ СОВХОЗ. Энэ ажахын витаминтай гурил бэлэдхэдэг агрегадынь хоёр халаанда хүдэлнэ. Эндэ хүдэлмэрилжэ байһан найман хүн халаан бүхэндэ 9—10 тонно гурил гаргана. Нёдондо жэлдэ тус ажахын энэ агрегадта хүдэлэгшэд онсо шалгаржа, түрүү һуури эзэлһэн, үнэтэ шанда хүртэһэн юм. Ринчинбал Дашиевай хүтэлбэрилжэ байһан коллектив мүнөөшье жэлдэ муу бэшээр хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мүнөө жэл ургаса нёдондонойхиһоо бирагүй. Тиигэбэшье һаань, гектарай дунда зэргээр 40 центнер хүрэтэр рапс абтана. Шэнгэншье һаа, ешмээн бии.

—Үнгэрһэн жэлдэ 682 тонно гурил бэлэдхээд, 300 тонныень мелькомбинадта тушаагаа һэмди. Харин мүнөө жэлдэ 300 тонно бэлэдхэхэ түсэбөө лаб дүүргэхэбди. Юуб гэхэдэ, 260 тонно гурил бэлэн болгогдонхой. Орооһото ургамалшье, сабшаха таримал ногооншье үшөө бии, — гэжэ бригадир Р. Дашиев хөөрөө һэн. —Мүнөө үедэ хүршэ чисааныхиһаа нэгэ бага гээгдээд байнабди. Тэдэнээ хүсэхэ һанаатай, хамсыгаа шамажа орохомнай, —гэжэ тэрэ нэмээ бэлэй.

Хаяа хадхажа һууһан хүршэ ажахынуудай хүдэлмэришэдэй мүрысэн хүдэлхэнь урматай. Иигэжэл үндэр ашаг үрэ, шанар түйлагдаха байна бшуу.

В. ТОКТОХОЕВА.

Хэжэнгын район.

ҮРГЭН ДЭЛИСЭТЭЙГЭЭР

Эдэ үдэрнүүдтэ Онохойн совхозой хүдэлмэрилэгшэд ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн зорилготойгоор туха сүлөөгүй ажаллажа байна. Илангаяа Леонид Кириллович Спиридоновой хүтэлбэрилдэг звеногойхид эрхим һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр байгша онто 203 гектар нуга сабшалангһаа 1500 центнер ургаса хуряаха түсэбтэй аад, һүүлэй мэдээгээр 190 гектарай ногоо хуряажа, 1800 гаран центнер үбһэ сомобо.

— Мүнөөдэр манай коллектив үлөөшэ 13 гектарай ногоо сабшажа эхилбэ, —гэжэ звеное даагша баяртайгаар мэдүүлбэ. — Мүн энэ үдэр совхозой дирекци, партком, рабочком табан хоногой социалис мүрысөөнэй дүнгөөр совхоз соогоо дахинаа илажа гараһанһамнай дамжуулгын улаан вымпел, мүн мүнгэн шан барюулаа. Һаяын үдэрнүүдтэ үбһөө хуряажа дүүргээд, зеленко сабшажа захалхамнай.

Звеное даагша Леонид Кириллович тэрэнэй туһалагша-тракторист Николай Пантелеевич Спиридонов хоёр даалгагдаһан 200 гаран гектар үрэжэл багатай газарһаа гагаад, ямар аргаар иимэ ехэ ургаса абаһанаа ехэл дуратайгаар хөөрэжэ үгөө. Үнгэрэгшэ хабар энэ олон жэлэй ногоо тариһан байгаа. Тиигээд тэрэнээ үһа сасаг түхеэрэлгэнүүдээр үдэр һүнигүй ундалуулһан байна. Иимэ хүдэлмэри ябуулһанһаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 10 центнер ургаса абаба бшуу. Тэдэнэр хойто жэлдэ энэ хүдэлмэреэ бүри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулхаар шиидэнхэй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ба бүхы ажалшад ургуулһан ногоогоо һогоободоришье үлөөнгүйгөөр суглуулжа абаха зорилготойгоор ажаллажа байнхай. Илангаяа витаминтай ногооной гурил гаргаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Байгша оной июнь һараһаа агрегадаа хүдэлгэжэ эхилээ һэн. Эндэ нютагай дунда һургуулиин ахалагша классай һурагшад хүдэлнэ. АВМ-0,65 агрегадта сабшагдаһан ногооһоо гадуур модоной набшаа болон шэлбүүһэ хэрэглэнэ. Эдэ бүтэдые нютагай пенсионернүүд, һургуулиин үхибүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд суглуулдаг юм. Тус агрегадые ажахын дүршэлтэй механизатор Иннокентий Георгиевич Мурзин даадаг. Тэрэ һайн шанартай гурил гаргаха гэжэ оролдожо ябадаг хүн юм. Эндэ тэрэнэй хүтэлбэри доро һурагшад Сережа Житихин, Юра Хорошунов, Володя Козлов, машинистнүүд Виталий Иванович Рязамов, Федор Трофимович Ласточкин гэгшэд хүдэлнэ. Тэдэнэр хоёр халаанда хубаараад, хоорондоо мүрысэн, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Звено бүхэндэ 12 хүн хүдэлдэг юм. Тэдэнэр бүхыдөө 162 тонно витаминтай ногооной гурил нөөсэлбэ.

Энэ жэл тус ажахынхид шэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ эршэтэйгээр ябуулжа байнхай. Эндэ Виталий Георгиевич Мурзинай бригадын машина, техникэ нэтэтэшье һаатангүй, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлэгдэнэ. Тэдэндэ СК-2,6 түхэлэй 4 комбайн, КСК-100 комбайн, түмэр кузовтэй 10 автомашина даалгагданхай. Совхоздо шеф ёһоной туһаламжа үзүүлдэг Элхиин транспортно ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ жэлэй тэжээл бэлэдхэлгэдэ эрхим жолоошодые автомашинатайнь эльгээһэн байна. Тиимэһээ силос даралга хурданаар ябуулагдана. Нүхэн соо хэгдэһэн силосэй ногоо дараха, нягтаруулха хүдэлмэридэ К-700 түхэлэй трактор табигданхай. Бригададань түмэр гаргаха агрегат болон элдэб хэрэгсэлнүүд бии.

— Силостэ орохо ургамалнуудай ургаса яһала һайн. Тиимэһээ үдэртөө 400 тонно хүрэтэр шэмэтэ тэжээл тусхай технологиениь сахин, дабһан, карбамид болон бусад минеральна зүйлнүүдээр шанаржуулан даранабди, — гэжэ нүхэр Мурзин хөөрэнэ.

Тус бригадынхид эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор хүдэлжэ байгаад, бүхыдөө 2887 тонно шэмэтэ тэжээл нөөсэлбэ. Түрүү механизатор Леонид Анисимович Думнов КСК-100 комбайнаараа сезон дотор 800 тонно ногоо бэлэдхэхэ һаа, тэрэнээ 1100 тоннодо хүргөө. Эндэ хүдэлэгшэд материальна ба моральна талаар урмашуулагдана. 5 хоногой туршада механизатор гү, али хүдэлмэришэн бүхэн түсэбтэ даабаряа дүүргэбэл, нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэ. Силос даралга дээрэ трактористнүүд Виктор ба Дмитрий Рязановууд, Дмитрий Козлов болон бусад үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ.

Энэ жэлэй хабар, зуниинь ехээр гандажа, ургаса бирагүй байба. Совхоз хабартаа 4200 гектарта тарилга хэһэн һаа, харин мүнөө ойролдоол 1000 гектарһаа орооһо тарияа хуряахаар хараална. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ намар тариглаһан хара таряагаа хуряажа эхилбэ. Мүнөө хадажа байһан газарынь хада уулаар, ой модоор хүреэлэгдэнхэй дээрэһээ саһан ехээр тогтожо, таряалангай хүрьһыень ехээр шиигтүүлһэндэнь ургасань ехэл һайн байгаа. Энэ таряалан дээрэ комбайнернууд Владимир Никитич Мелехов, Семен Давыдович Спиридонов таряагаа баал болгон сабшажа, үетэн нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулна. Тэдэнэр СКД-5 түхэлэй комбайнуудаараа үдэр бүри 50—50 гектар хара таряа хадана.

Зарим полинуудай хара таряан, шэниисэ үшөө хүсэд эдеэшээгүй. Ехэнхи таряалангын ногоон заһдаа. Теэд хэды иимэ байдалтайшье һаа, адууһа малай эдихэ тэжээл гарахаар хүлеэгдэнэ.

Эдэ бүгэдые хараада абан, тус совхозой дирекци, партком, рабочком энэ сүлөөгүй, харюусалгатай үедэ урдаа тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабаха хэмжээнүүдые абанхай. Нэн түрүүн, ажалшадта һаадгүйгөөр хүдэлхэ арга олгогдонхой. Үбһэшэдые, таряашадые үдэрэй 3 дахин халуун эдеэгээр хангана.

Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр эмхидхэгдэнхэй. Совхозой отделени бүхэндэ мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсологдожо, улаан булангай самбар дээрэ хэн мүнөөдэр түрүүлнэб, хэн хожомдоноб гэжэ ходо-доо харуулагдажа байдаг. Иигэжэ тус ажахынхид байгша ондо үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, ургаһан, орооһо таряагаа гээлтэгүйгөөр гүйсэд хуряажа абаха гэһэн зорилготойгоор хүдэлнэ.

Г. МАЗАНИК, Д. ТУМАНОВ.

Загарайн район.

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫЛА

БАЯН УРГАСЫН УРМАДА

...сабшалангай үргэнөөр, һайн шанар хуряажа, адууһа ... хүсэд хүрэхэ үбһэ бэлэдхэхэ гээшэ мү... айхабтар шухала ... хараада абан, ма... колхозой гэшүүд энэ таряалис мүрысөө улам дэлгэрүүлээл гэжэ ...ныгаа хүлеэгэй ... хандаһан байна. ...хандалгамнай һаяхан ... тодилогдоо һэн. ...ондо сагай улаа... бэрхэтэй байгаа... колхозой ажал... түрүүн таряа... сабшалангай ургаса дээ... талаар горитой хү... хэз, илангаяа га... саһа сагтань һайса ... ехэ анхарал ... гэжэ онсо тэм... ушартай. Энээнэй ... колхоздо оро... манай, үбһэ ногооной һайн ургаса абтажа ...

...колхоздо, ажахын ехэн... таряалан дээрэһээ гек... 12—13 центнер орооһото. Сэбэр паар дээ... тариглаһан шэниисын ур... гектарай 14—15 ... таряан хуряагдана.

Бараг һайн ургасын абтажа байһанда урмашаһан манай механизаторнууд, таряашад үдэр һүниие илгангүй тон эршэмтэй шангаар хүдэлнэ, алхашье орооһо гээнгүй абахые оролдоно.

Энэ жэлдэ бидэ Ипатовска районой таряашадай жэшээгээр ургаса хуряалгазөөлгын түсхай томо комплекс эмхидхээ һэмди. Мүнөө таряалан дээрэ 21 комбайн хүдэлнэ. Тэдэнэй 13-ниинь баал суглуулан сохидог, сэхэ хуряалаг, бэшэниинь таряа баал болгон унагаадаг юм. Һүүлэй мэдээгээр хамта 1500 гектарай ургаса амяарлан хадагдаад, тэрэнэй ехэнхинь суглуулагдажа сохигдобо. Комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Николай Ткачевой агрегат эрхимлэжэ ябана. Тэрэ сугтаа хүдэлдэг нүхэртэеэ 2000 центнер таряа сохёо. Мүн дүршэлтэй комбайнернууд Ф. П. Перелыгин, Г. И. Халецкий гэгшэд тус тустаа 1600—1700 центнер орооһо сохижо абанхай. Эдэнэр һаадгүй хүдэлхэдөө тус тустаа үдэрэй 290 центнер хүрэтэр таряа бункертаа оруулдаг.

Байгша ондо тариглаһан бүхы 4500 гектар таряагаа хүдэлмэриин 15 үдэр соо хуряажа абаха зорилго урдаа табинабди. Эдэ үдэрнүүдтэ таряа амяарлан хадаха, хуряахатаяа хамта, тоог дээрэ бууһан орооһо түргөөр, һайнаар сэбэрлэжэ, үрэһэ хүрэнгэдэ хааха, гүрэндэ худалдаха хүдэлмэри ябуулнабди. Даб дээрэ 4,5 мянган центнер шэнэ ургасын таряан бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаа.

Энэ жэлдэ бүхыдэнь 60 мянган центнер таряа хуряажа, тэрэнэйнгээ гурбанай нэгэ хубиие гүрэндэ худалдаха зорилго табинхайбди.

Мүн таряалангай һолоомо суглуулха, намарай паар хахалха хүдэлмэри баһа үргэнөөр ябуулнабди.

Энээнтэй хамта хартаабха малталга түлэг дундаа. Бүхы 150 гектар хартаабхынгаа гурбанай нэгэ хубиие малтаад байнабди. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 90 центнер ургаса гарана.

Колхоздо бүхыдөө 17 мянган центнер үбһэн һурилэгдөөд байна гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо ехэ үбһэн абтаба. Мүнөөшье Г. А. Передыгинэй даадаг онһожоруулагдаһан звено Борисовай арал гэжэ газарта үлэһэн ногоо хуу сабшажа абахаар хүлеэнэ. Үбһэшэдэй дундаһаа Василий Федотовой даадаг звеное онсолон тэмдэглэхэ. Тэдэнэр 88 гектар сабшалан дээрэһээ 2100 центнер үбһэ сабшажа һурилөө гэхэ гү, али түсэбөө 600 шахуу центнерээр үлүүлээ. Механизатор Е. А. Слепнев 86 гектар сабшалан даажа абаад, тэрэнээ бүхэли зундаа хоёр бүлүүр станцяар үдэр, һүнигүй уһалжа, гектарай 20 центнер үбһэ абаа юм.

Тиихэдэ колхоз 12 мянган тонно сенаж болон 6000 тонно силос даража, түсэбөө дүүргээ.

Эдэ бүгэдын ашаар манай ажахы бүхы адууһа малаа өөһэдын үбһэ, һолоомо, талха таряа болон шэмэтэ тэжээлээр үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхөөр хангаха аргатай болобо. Мүнөө газар дээрэ ургаһан юумые хагдартарнь хуу хуряажа абахын тула бүхы хүсэе табинхайбди.

Н. РАЗУВАЕВ,

Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

...Үдын районой «За-Ильича» совхо...та хонишон Данзан ... Бандаев гэр бү... жэл бүри тэжээл бэ... заншалтай. Энэ ... даажа байдаг 50 гек... сабшалан дээрэһээ 750 ... һайн шанартай үб... абаа. Манай корреспондент Н. Дри... энэ хонишоной үбһөө ... дүүргэхэ үеэр яба... зураг буулгаа. Тэрэнь ... толилогдобо. Ахалаг... Д. Ч. Бандае... баринхай, медфельд... ажалладаг Цырен... басаганайнь тармуур... һургуули дүүр... Содбо-Самбу хүбүү... морин тармуур дээ... Бата хоёр ашана... боро моридые унан... шэрэхээе байһа... харуулагдана.

ХҮН БҮХЭН ОРОЛДОНО

Манай совхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ айхабтар габшагай шангаар, оролдосо ехэтэйгээр хүдэлжэ байна. Таряа хададаг, хуряадаг механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй һүүлэй табан үдэрэй дүн согсолходо, бэрхэ механизатор Зорикто Цыренов комбайнаараа 1030 центнер таряа сохиһон байжа, мүрысөөнэй гуримай ёһоор, совхозой дирекци, партком болон рабочкомой дамжуулгын тугханда, мүнгэн шанда хүртөө. Мүн комбайнер, коммунист Семен Шагжиев баһал ехэ таряа сохижо, мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Эдэ хоёр нүхэдэй хүндэлэлдэ полевой стан дээрэ Ажалай алдар солын туг үргэгдөө.

Залуу комбайнер Петр Аханаев табан үдэр соо 780 центнер таряа сохёод, магтаал шанда хүртөө. Таряа амяарлан хадажа, баал болгодог комбайнернуудай дундаһаа Цыренжап Бадмаев шалгараа. Тэрэ табан үдэр соо 120 центнер таряа унагаагаа. Гансахан һүүлэй табан үдэртэ 500 шахуу гектарай таряан хуряагдажа, 4 мянга шахуу центнер орооһон тоог дээрэ буулгагдаа. Ондоогоор хэлэбэл, гектар бүриһөө дунда зэргээр 8,1 центнер ургаса абтана. Имагтал ургаһан орооһо таряагаа адхашье гээлтэдэ оруулангүй хуряажа абаха гээшэ мүнөөдэрэй манай гол зорилго.

А. ЦЫРЕМПИЛОВ,

Үнэгэтэйн (?) районой Гааргын совхозой парткомой секретарь.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

Ороной ажахынууд ургаса хуряалгаяа дүүргэжэ байна.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин баримтануудай ёһоор, сентябриин 14-нэй байдалаар, 111,1 миллион гектарай талмай дээрэһээ орооһото, орооһото-бобово ургамалнууд (кукурузые оруулалсангүй) хадагдаһан байна. Энэнь түсэбэй 93 процент болоно. Хадагдаһан талмайн ехэнхи хубиһаа орооһон сохигдожо абтаа.

Үнгэрһэн долоон хоногой турша соо Сибириин, Казахстанай шэнэ газар эдлүүрилдэг областьнуудай механизаторнууд халалга, хуряалга дээрэ оньһото техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэһэн байна. Ставрополиин колхоз, совхозуудай жэшээгээр шэнэ газар эдлүүрилдэг олонхи ажахынууд орооһо гүрэндэ худалдаха даабаряа нилээд үлүүлэн дүүргэхые хараална.

Барайгар хуряалга үргэн дэлисэтэйгээр эхилбэ. Энэ жэлдэ 620 мянга гаран гектар дээрэ барайгар таригдаһан байгаа. Мүнөө 191 мянган гектарһаа ургаса абтаба.

Орооһон болгогдохо кукуруза хуряажа үргэлжэлһөөр. Нэн түрүүн ажахынууд элбэг хүрэхэ үрэһэ бэлдэжэ, ажахыгаа хангахые оролдоно. Үрэһэ сэбэрлэлгын бүхы заводууд мүнөө дүүрэн хүсөөрөө хүдэлжэ байна.

Техническэ ургамалнуудай: саахарай свеклын, наран сэсэгэй, хлопогой, лёнолгунецэй ургасые болбосоруулан бүйлүүлдэг предприятинуудай коллектив ехээр тушаажа абана.

(ТАСС).

ДЭМЫ ҺУУҺААР, ДЭЭРЭЭ ОРТОБО

ШҮҮМЖЭЛЭЛ ДОХЁО (?) ... ОЙРДОМО ДОХЁО

...хонишодой ажалай ...заар һонирхоходо, имаг... өөһэдөө техник-үрэжүү...лэр хүдэлһэн лэ хүнүүд ...олоор абаһан байдаг. ... харюусалгата энэ хү... ондоо тээһээ ерэ... хүнүүдтэ даалгажархи... хонишод, мүн искусст... аргаар үрэжүүлгын ...ые бүдүүлигээр хаза...лһан зон эхэ хонидоо ...дэ пуоанруулдаг. Ма...племпредприяти тех...үрэжүүлэгшэдые һур... хонишодой дүршэлые ...лүүлхэ зорилготойгоор ... бүри семинар үнгэргэ... юм. Жэшээлхэлэ, мүнөө 65 хонишод гурбан үдэ... туршада һургагдаһан ... Зүгөөр тон үсөөн хо... семинарта хабаадаа ... тэмдэглэлтэй. Сэлэн... районой ажахынуудта эхэ хонидой 138 отара тоологдоно. Бусад хонишод һуралсалай хэшээлнүүдтэ ерээгүй. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой, «Бестужевский» совхозой хүтэлбэрилэгшэд, зоовет-мэргэжэлтэд техник-үрэжүүлэгшэдые һурган бэлдэхэ асуудалда анхаралаа хандуулнагүй. Тусхайлбал, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонидой 18 отарадаа ойройдоо 4 хонишон, «Бестужевский» совхозой 19 отараһаа 8 хүн семинарта эльгээгдэһэн байна.

— Дүрбэн отарадамнай техник-үрэжүүлэгшэ олдоногүй, тэндэхи хонидые харууһалдаг хүнүүд искусственна аргаар үрэжүүлхэ ямаршье мэргэжэл шадабаригүй — гэжэ мүнөө болоһон хойно XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд алдуугаа мэдэрхэ баатай болоо.

Энэ ажахыда үрэжүүлгэдэ ямаршье бэлэдхэл хээгүй байһаниинь элишэлэгдэбэ. Хурьгадаа эртээр илгаһан байбашье, мүнөө болотор эхэ хонидой отарануудые зоотехническэ гуримай ёһоор бүридүүлээгүй байна. Нэгэ иимэ жэшээ. Доодо-Цорон гэжэ газарта С. Пурбуевай отара байрладаг юм. Үшөө һайса бүридхэгдөөгүй энэ отарада үрэжүүлгэ эхилээ. Манай ерэхэдэ, хусануудаа үрэжүүлэгдэхэ хонидтойгоо хамта һула табижархиһан хонишон иигэжэ мэдүүлбэ:

— Зуугаад хонидые эндэһээ абаашажа, намда 600 хонитой шэнэ отара даалгаха гэжэ найдуулһан аад, үлүү хонидоо зайлуулнагүй.

—Тиимэшье һаань, юундэ хусануудаа һула табижархёо хүмта? — гэхэдэ, зэмэтэй хонишон дуутай болобо.

Эмхидхэлэй ямаршье бэлэдхэлгүй, шалгалта хиналтагүй дээрэһээ энэ ажахыда иимэ байдал тохёолдоо. Жэл шахуу нэгэшье зоотехниггүйгөөр мал ажалаа хайшан гэжэ эрхилжэ байгаа юм? Гайхыш! Зарим хонидынь хамуутай болошонхой. Үрэжүүлгын асуудалаар һонирхохо сүлөөгүй хүтэлбэрилэгшэд үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ тухашараа юм гү? Үрэжүүлгын зарим пунктнууд бэлдэгдээгүй байба. Хонишон-зуутан Ж. Б. Санжиевай өөрөө үбһэ бэлэдхэлгэдэ хабаадаха үедэнь отара дээрэнь шэнээр баригдаха гэһэн пунктын хабтагай, модон мүнөө болотор асаржа хаягдаһан ёһоороо хэбтэнэ.

— Хониндай ороондоороно, теэд мүнөө хотоной тамбур соо саг зуурын пункт бэлдээд, үрэжүүлхэ болоо гээшэ гүбди даа, —гэжэ Ханлацуу Очировна һанаагаа зобонгёор хэлэхэ юм.

Энэ колхозой хонишон А. Погодин отара бүридхүүлхыень хүлеэгээд, үрэжүүлгын ажал ябуулха гү, али үгы гү гэжэ маргаһаар байһан зандаа. Тиихэдэ В. Романов, Л. Юмов болон үшөө хоёр ахалагша хонишон техник-үрэжүүлэгшэгүйгөөр юушье хэжэ шадахагүйбди гэжэ байха юм. Романов, жэшээлхэдэ, үнгэрһэн һарануудта зуун эхэ хонин бүриһөө 76 хурьга абаад, ойройдоол 35-ыень түлжүүлжэ гараһан байха юм. Харин Юмов 74 хурьга зуун хонин бүриһөө абаад, 59-ыень тушаагаа бэлэй. Өөһэдөө техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлхэ дурагүй, һуралсаха, дүршэхэ гэдэггүй иимэ хонишод хонидоо угаа олоор һубайруулна, үхүүлнэ ха юм.

— Хонин ажалаараа һонирхохо зоотехнигтэй хэзээ болохо зонбибди? — гэһэн олохон хонишодой асуудалые колхозой правленидэ дамжуулаябди.

Энэ һалбарида анхаралаа хандуулаагүй дээрэһээнь хусануудынь һайнаар хүсэ ороогүй, туранхайшагууд.

Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо ойройдоо 6 отара хонид үрэжүүлэгдэхэ юм. Теэд нэгэ отарада эзэн олдоногүй. Тус ажахын хонишод Е. Батышевай, И. Портнягинай отарадахи үрэжүүлгын пунктнууд бэлдэгдээгүй байгаа.

Зүгөөр Сэлэнгын бүхы ажахынууд иимэ тулюур байдалтай бэшэ. Тельманэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын совхозуудта, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозуудта эртээнһээ бэлэдхэлтэйгээр, зоотехническэ гуримай ёһоор искусственна үрэжүүлгэ үнгэргэгдэжэ байна. Сэлэнгэдэ мүнөө жэл 83 мянга гаран хонид үрэжүүлэгдэхэ юм. Хонин бүриһөө хурьга абахын тула ороондо орохо хонидоо болзор соонь, һайн шанартайгаар үрэжүүлхэнь шухала.

И. ПОКРОВСКИЙ,

Сэлэнгын плем. предприятиин начальник.

КПСС-эй ОБКОМҺОО, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМҺЭЭ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДҺЭЭ

КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, республикын худалдаа наймаанай министр, 1939 онһоо КПСС-эй гэшүүн **Хабалов Михаил Михайлович** 70-тай боложо ябатараа, 1981 оной сентябриин 16-да гэнтэ наһа бараба гэжэ КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон Министрнүүдэй Совет гүнзэгы шаналал гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

XI ТАБАН ЖЭЛ: АШАГ ҮРЭ, ШАНАР, ДЭЛИСЭ

ХАБА ШАДАЛАА ТУРШАЛСАН...

Манай тоннельнэ 21-дэхи отрядай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари ноябриин 7-до дүүргэжэ, хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 300 мянган түхэригэй барилга хэхэ гэһэн уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байна. Мастерска участогуудай, бригадануудай коллективүүд, хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын тула тэмсэнэ.

Манай отрядай хүдэлмэришэд агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэнэ, тоннелиин сёорые бетоноор хушан, рельс табихаар болготор тэгшэлнэ. Алишье участогта ажаллагшад тон харюусалгатай участок дээрэ барилга хэжэ байһанаа һайн лэ ойлгоно. Ингэжэ Байгалай тоннелиин барилгые саг болзорһоонь урид дүүргэжэ, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааха хэрэгтэ хүсэ шадалаа сүм зорюулна.

Хүдэлмэришэднай «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ — залуушуулай бата найдабарита ажал» гэһэн урга доро мүрысэжэ, һүүлэй сагта муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 1 миллион 800 мянган түхэригэй барилга хэхэ аад, үнэн дээрээ 2 миллион түхэригэй барилга хэбэ. Хүдэлмэришэдэй эдэбхи үүсхэл гарган, оролдосотой шангаар ажаллаһан дээрэһээ үдэр, недели, һара бүриин даабари үлүүлэгдэнэ. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаха, түрүү онол арга хэрэглэхэ хэрэгтэ гол шухала анхарал хандуулагдана. В. А. Плеханов, А. Б. Кашаев, Р. Х. Мингадеев болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд һара бүриингөө даабари 125 — 130 процент дүүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээдэг һайн һайхан заншалтай болонхой. Эдэнэр ажал хэрэгтээ коммунис ёһоор хандажа, эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр барилга хэнэ. Хүдэлмэриин минута бүхэниие зүбөөр ашаглажа, оньһон түхеэрэлгэнүүдые минии байлгангүйгөөр хүдэлгэхые оролдоно. Эндэһээл халаан бүриингөө даабари амжалтатайгаар бэелүүлжэ, олоной дундаһаа шалгарнаха юм.

Минии хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд ажалай түрүүшүүлэй хойно орохогүйн тула бүхы хүсэ шадалаараа оролдон хүдэлнэ гээшэ. Бригадымнай коллектив 28 хүнһөө бүридэнэ. Энэ ехэ хүсэн гээшэ ааб даа. Хэрбээ бидэ минутыншье туршада минии байнгүйгөөр ажаллаа һаа, ехэл үрэ дүн туйлаха арга шадалтай байдагбди. Энэ бүгэдые бригадынгаа гэшүүдтэ һайн ойлгуулха гэжэ оролдодог хүм.

Бригадымнай гэшүүд ехэнхидээ проходчигуудай мэргэжэлтэй юм. Бидэ Байгалай хадануудай зүүн талаһаа транспортно-дренажна штольни малталсажа, болзорһоонь урид дүүргэлсээ һэмди. Бидэ штольни малтаха хүдэлмэри дүүргээд, Байгалай тоннель малталсажа, энэ ажалые байгша оной февралиин 6-да дүүргэлсэйбди. Минии бригадын коллективтэ тоннелиин хананууды бетоноор бүхэлхэ хүнгэн бэшэ ажал даалгагдаа бэлэй. Энэмнай үнэн дээрээ тоннель болон штольни малталанһаа һүрэггүй орёо ажал байшоо. Бетоноор тоннель бүхэлхэ бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгые минии байлгангүйгөөр ажаллахын тула одоол оролдого, шадабари хэрэгтэй болоо һэн. Проходчигуудай богонихон болзорой туршада энэ ажалдаа дүршэжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлаад болоо юм. Бригадымнай гэшүүд хаба шадалаа туршалсан, дундаа мүрысөөдэг.

Манай бригада дүрбэн халаанай туршада ажаллана. Һалаа бүхэндэ гурбан шахуу түрүү хүдэлмэришэдые звенонуудые даагшадаар табяа һэмди. Николай Петров, Владимир Козеев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг звенонуудай коллективүүд ходоо халаан бүриингөө даабари үлүүлдэг юм. Байгша оной март һарын эхээр һэн. Владимир Козеевэй хүтэлбэрилдэг звено халаанай туршада 60 кубометр бетон шудхалаа хэжэ, эгээл һайн үрэ дүн харуулба. Энэ амжалтада зорюулан, «Сахилгаан» хуудаһа гаргаа бэлэйбди. Эдэнэй габшагай ажалаар бригадымнай гэшүүд нилээд урмашаа һэн. Николай Петровой звено халаанай туршада 72 кубометр бетон шудхалаа хэжэ, үшөөл һайн үрэ дүн туйлаа. Бригадымнай гэшүүд ингэжэ дундаа социалис мүрысөө үргэноор дэлгэрүүлжэ, үдэрһөө үдэртэ үндэр бүтээсэ туйлажа, Байгалай тоннелиин барилга болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулалсажа байнхабди. Бидэ апрель һарада 152 метр, майда — 175 метр тоннель бетоноор бүхэлөө. Бурядай участок дээрэ эгээл һайн [illegible]

Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, [illegible]

Бригадымнай гэшүүд түйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амардаг бэшэ. Үшөөл һайн үрэ дүн туйлаха гэшэ манай гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болонхой. Бидэ март һарада хойшо 860 метр тоннель бетоноор бүхэлөөд байнабди. Байгалай хадануудай баруун талаһаа тоннелиэ 19-дэхи отрядай хүдэлмэришэн Н. Ясинскиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив мандал адли бүхэлэлгын ажал хэжэ байнхай. Эдэнэр һарада дунда зэргээр 130—135 метр тоннель бетоноор бүхэлхэ даабаритай аад, тэрэнээ заабол үлүүлэн лэ байдаг. Минии хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив энэ түрүү коллективтэй социалис мүрысөөндэ хэлсээ баталаад, тэрэнээ болзоронь дүүргэхын тула тэмсэнэ. Байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр манай бригада илажа гараа. «БАМтоннельстрой» управлениин захиргаанай, н а р т к о м о й, профкомой, комсомолой комитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа бэлэйбди.

Үдэр хоногой ошохо түмэ социалис мүрысөөнэй эрэл улам шангадана. Н. Ясинскиин хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив бидэнэй урдаһаа хурдан түргэноор дабшажа яба. Бидэ мүн лэ хаба шадалаа элсүүлэн ажаллаабди. Манай бригаданууд коллективүүд ноябриин 7-до Байгалай хадануудай доро уулзажа, тоннелиин хананууды бетоноор бүхэлхэ ажалаа түлэб дүүргэхэ гэһэн зоригоотой гэшэ. Мүнөө бидэнэй дунда үшөө 400 метр тоннель бетоноор бүхэлхээмнай үлөөд байна. Тоолоод үзэхэдэмнай, үшөө ноябриин 7-ной урдаһаа хурдан түргэноор урда уулзахаар бэлэн боломжо бии гэд һанагдана. Оролдохоо хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдэ ажалай эрхэ үдэр, һүнишье замханагүй. Бидэ метр, сантиметрээр урда урдаһаа дабшажа, табиһан зорилгоо бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнабди.

В. ЛЕОНОВ,
тоннельнэ 21-дэхи отрядай бригадир.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй анхаралда

УРМАШУУЛГЫН ШЭНЭ ГУР

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгын, гүрэндэ худалдалгын хэмжээе саашадань дээшэлүүлхын тула тарялан, малай фермэнүүд дээрэ ажаллагшадые материальна талаар һайса урмашуулдаг болохо хэрэгтэ парти болон правительство саг үргэлжэ анхардаг гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумһээ хойшо хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһые ехэ болгохо талаар хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ һэн. Колхозникууд хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө һара бүри салин абана, удаань тракториснуудта, хонишодто хүдэлмэриин стажай, тэрэнэй мэргэжэл шадабариинь зэргээр нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ. Мүн эндэ хүдэлдэг тушаалтадай салин хүлһэн ехэ болонхой. Мүнөө үедэ совхозуудта материальна урмашуулгын фонд байгуулагданхай, мүн совхозуудта, хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта һарадаа 70 түхэригһөө бага салин абадаг тушаалтад байхагүй. Манай республикын колхознигуудай 70 гаран процентнь совхозуудай хүдэлмэришэдтэй адляар ажалай түлөөһэ абана. Эдэ бүгэдын ашаар 1980 ондо совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй һарын дунда зэргын салин хүлһэн 1970 онойхитой сасуулхада, 40 процентээр, колхознигуудайхи — 50 процентээр дээшэлжэ, тус бүрэз 152—136 түхэригтэ хүрэһэн байна.

Хүдөө ажахыда тогтоогдодог ажалай түлөөһэнэй гуримые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэжэ үзэхэдэ, тэрэ үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ, продукци гүрэндэ худалдалга дээшэлүүлгэдэ, мүн сэбэр олзо ехэ болгохо, ажалай бүтээсэ нэмээлгэдэ, ажахы доторой арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэлгэдэ хүдөөгэй ажалшадые материальна талаар ходо һайнаар урмашуулжа байгаа гэхын аргагүй. Зүгөөр парти, правительствын тогтоолһоо үндэһэлэн, «Түсэблэлгые һайжаруулха ба хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилһэнэй, гүрэндэ худалдаһанай түлөө экономическа талаар урмашуулха т у х а й» К П С С-эй о б к о м о й, республикын Министрнүүдэй Соведэй 1981 оной мартын 16-най тогтоол дотор совхоз болон колхоз бүхэнэй, үйлэдбэриин хуби бүхэнэй хүдэлмэриин дүнгүүдэй түлөө олонхи гол хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашуулгые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаһан байна.

Материальна урмашуулгын гуримай хубилгагдаһан зарим тэды гол асуудалнууд дээрэ тогтое. Энэмнай нэн түрүүн хүдэлмэришэдтэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ болон мэргэжэлтэдтэ шан үгэхэ гурим тухай хэлэгдэхэ байна.

Хүдэлмэришэдтэ туйлагдаһан үрэ дүнгүүдэй түлөө шан олгохо талаар ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрхэ нилээд үргэдхэгдөө. Түсэбһөө үлүү продукци абаһанай, үйлэдбэриин сэхэ гаргашые хорооһоной түлөө урдань үгтэдэг шангай хажуугаар энэ тогтоолой ёһоор үшөө иимэ урмашуулга тогтоогдоо: үйлэдбэриин түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе ехэ болгоһоной, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, үйлэдбэриин дээдэ хэмжээе алдангүй ябаһанай түлөө гэхэ мэтэ. Эдэ шангуудай алиинь хэрэглэхэдэ тус ажахыда, урмашуулагдаха хүдэлмэришэдтэ зохид бэ гэжэ хаража үзэхэ хэрэг шухала болоно. Мүн ажалша коллективүүд өөрынгөө гэшүүн бүхэниие хэды шэнээн мүнгөөр урмашуулха (нэмэлтэ түлбэри, шан) байһанаа тогтоохо, ажахынгаа хүтэлбэриин урда зүуршалга хэхэ, мүрысөөндэ илагшадые тодорхойлхо эрхэтэй.

Хэрбээ урдань совхозуудай болон гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд продукци худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө шагнагдадаг байгаа һаа, харин мүнөө продукци худалдалгые ехэ болгоһоной, отделенинүүдтэ ба цехүүдтэ — урда тээхи табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин хэмжээе дээшэлүүлһэнэй түлөө сэхэ урмашуулагдаха байна. Энэнэй хажуугаар сэбэр олзотой гарадаг ажахынуудта продукци худалдалгые (үйлэдбэрилгые) урдынхидаа орходоо ехэ болгоһоной, сэбэр олзо нэмээһэнэй түлөө, гарзатай гарадаг ажахынуудта — продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай, гарзаяа бага болгоһоной түлөө мүн лэ шагнагдаха болонхой.

Экономическа үндэр үрэ дүн туйлаһан ажахынуудта, тэрэнэй алдаагүй хүдэлһэнэй түлөө 2 һарын салин хүрэтэр шан үгтэхэ, тиимэ ажахынууд олзотой байдаг хадаа үшөө тэрэ олзынгоо түлөө шагнагдаха ушартай.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые болон мэргэжэлтэдые урмашуулха гуримай хубилгагдааашье һаа, тэдэнэр түсэбэй дүүргэлтын хойноһоо харюусаха зэргэтэй. Хэрбээ ороһо таряа болон мяха үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй һаа, түсхай шэглэлтэй ажахынуудта өөһэдынгөө гол продукци абаха түсэбөө бэелүүлээгүй һаа, шангайнь 50 процентһээ ехэ бэшэнь үгтэхөөр хараалагданхай.

Шан олгохо шэнэ гурим хадаа үйлэдбэриин эсэсэй дүнгүүдтэй нягта холбоотой. Тиимэһээ хүнүүд үйлэдбэриингөө бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ гэжэ оролдохо байна. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд ехэ салин хүлһэ абадаг болоходоо, нэгэ газартаа торожо удаан хүдэлхэ ушартай.

Газар таряалангай һалбарида бүтээсын-шангай ёһоор ажалай түлөөһэ үгэдэг гурим саашадаа нарижуулагдан һайжаруулагдаба. Урданьшье, мүнөө үедэшье таряалан дээрэ ажалладаг хүнүүдэй ажалай түлөөһэн олон дутагдалтай зандаа байһаар. Юуб гэхэдэ, ажахынуудта жэлэй эхиндэ эдэнэрэй ажалые ямар гуримаар түлэхэ гурим сэхээр тогтоогдодоггүй муутай. Тиимэһээ баян ургасатай сагта жэлэй эсэстэ абаһан продукциинь зэргээр нэмэлтэ түлбэри үгэхэ аргагүй, жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө абаһан түлбэреэрээ хизаарлагдашадаг байна. Энэ хадаа овощ үргүүлагшадые, луговодуудые, тракторист-машинистнүүдые таряалангай продуктнуудые ба тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ, ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зоригжуулнагүй бшуу.

Мүнөө үедэ бүтээсын-шангай гуримаар хүдэлхэдөө, түлбэриин зарим хуби хэһэн ажалай зэргээр, мүн гадна үйлэдбэрилһэн продукциин түлөө нэмэлтэ болгожо үгтэхэ юм. Иимэ нэмэлтэ түлбэри үйлэдбэриин түсэбэй 80 процентһээ бага бэшээр, гандадаг уларилтай газарта (РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй зүбшөөлөөр) үйлэдбэриин түсэбэй 50 процентһээ бага бэшээр бэелүүлэгдээ һаань, үгтэхэ бэйна.

Хэрбээ урдань баян ургаса абаһан, малай ашаг шэмэ ехэ болгоһон хүнүүдэй ажалай түлөөһэн бусадайхиһаа үлүү бологоггүй байбал, мүнөө шэнэ гуримай ёһоор тэдэнэрэй салин хүлһэн 25—50 процент дээгүүр байжа болохо юм. Тиимэһээ жэлһээ жэлдэ дээгүүр үрэ дүн туйлагшад ехэ түлөөһэндэ хүртэхэ гээшэ.

Энэ тогтоолой ёһоор 1980 ондо тэжээл бэлэдхэжэ, орооһо хуряажа байһан механизаторнуудай ажалай түлөөһэнэй гурим, тэжээлэй хэмжээе ба шанарые дээшэлүүлһэнэй түлөө үгтэдэгынь үлөөгдэхэ байна. Түлөөһэнэй иимэ гурим хэрэглэхэдэ механизаторай ажалай түлөөһэн 20 — 23 процентээр дээшэлжэ, тэрэнэй салин һарада 400—450 түхэригтэ хүрэхэ хараатай байна.

Шэнэ гуримай үшөө нэгэ һайн талань юуб гэхэдэ, урдань бии байгаа «Уһалалгын мастер» гэһэн нэрэ зэргын хажуугаар үшөө хоёр — 1-дэхи ба 2-дохи классай «Газар таряалангай мастер» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдожо, һарынь салин дээрэ 20—10 процент түлбэри нэмэгдэхэ болоно. Эндэ теплицэдэ ажаллагшад, овощ үргүүлагшад, хартаабхашад болон үйлэдбэриин ехэ

үрэ дүн туйлаһан,
барида сагынь үргэлж
зон тухай хэлэгдэ
Һүүлэй жэлнүүдтэ
залгын мастерской
эшэдэй ажалай түл
римшуулгада ехэхэ
хандуулагдапан ба
онһоо захалжа, тэдэ
лэн хүдэлмэриин
лин дээшэлүүлэгд
онһоо хойшо тэдэ
үгэхэ хэмжээн һарын
15—20 процент бай
процентдэ хүргэгдэһ
юм. Мүнөө энэ шэн
лой ёһоор тэдэнэр
жэлэй зэргээр хэдэ
риинь тарифна сали
гогдобо. Тиихэдэ ниг
да таһалгарягүй
байһаниинь хараад
Жэшээнь, өөрынгөө
лээр 10 гаран жэлдэ
зартаа таһалгарягүй
шэдэй салин дээрэ
цент түлбэри нэмэгд
раалагданхай.
Инженерно-техничес
дэлмэрилэгшэд боло
хаагшадай мэргэжэ
ехэтэй байһанайнь т
процент хүрэтэр (урд
процент хүрэтэр бай
мэлтэ түлбэри үгтэхэ
Хүдөө ажахын мэргэ
газар таряалан бол
ажал дээрэ бригадир
лөө һаань, салингын
цент хүрэтэр дэшэ
хэ. Тиихэдэ эдэнэртэ
римаар хараалагдаһан
түлбэринүүд үгтэхэ ба
хүдэлмэриин үрэ д
муудаа һаань, тиимэ
түлбэринүүд үгтэхэгү
Мүнөө үедэ респ
най ажахынууд жэл б
териальна урмашуул
миллион шахуу түхэр
гашална. Энэ мүнгэн
нууд дотор дэлгэрһэ
лис мүрысөөндэ эрхи
тэ, хүдөө ажахын
шухала хүдэлмэри
гаар үнгэргэгшэдтэ
материальна туһалам
гэрдэһэн, жэлэй эсэсэ
хи салин» барюулагд
на.
Дээрэ хэлэгдэһэн т
гаратар урмашуулгын
абтаһан продукциин
тай холбоогүй байга
энэ фонд тад ондоо
бүридэнэ. Тэрэ проду
лэдбэрилгын ургалта
дулдыдаха ушартай.
Материальна урма
шэнэ гурим энэ жэлэ
һээ хэрэглэгдэжэ эхэ
мэһээ ажахы бүхэндэ
римые наринаар
зүбөөр баримталха
болоно. Хоёрдохёор,
нормо ба нормативые
хойлхо, тэрэниие м
гай техническэ хүгжэл
хилдуулан тааруулха
Гурбадахяар, агро
тай, зоотехнигүүдтэй,
нернүүдтэй хамта
табигдаһан техноло
картые үшөө дахин һ
ган хараха, тэрэнэй
балнь, зохёохо шухал
хэдэз баталагдан абта
нологи баримталхын
лин хүлһэнэй ямар ф
ха ёһотойб гэжэ то
логдохо болоно.
Ажалай түлөөһэнэй
материальна урмашуу
римай бүхы хубил
баталагдан абтаһан аж
лөөһэнэй фондһоо е
хо зэргэгүй.
Тиимэһээ хүдөөгэй
дай дунда ойлгуулам
дэлмэри үргэнөөр ябу
жа, ниитын жасаһаа
түхэриг бүхэниинь а
ниие эдеэлүүлхэ про
хүсэд харюулагдаха
гэжэ хүдэлмэришэн,
ник бүхэндэ ойлгуулха
Зорилго юуб гэхэдэ,
эй ЦК-гай, правител
абаһан энэ тогтоол
ажахын орган бүхэн
хоз, совхоз, отделени
да, фермэ бүхэнэй
ябуулгада хэрэглэгдэһ
экономическа албанай
мэриие үндэһөөрнь
руулха, тэрэниие шэн
тэнүүдэй хэмжээндэ
хэрэг болоно бшуу.

А. ОШ
республикын хүдөө
министрэй ор
З. БУ
Хүдөө ажахын министер
ажал ба салин
таһагай нач

НЭГЭ БҮЛЫН БРИГАДА

Жамбал Гэндунович Ишиев арбан табан жэлэй туршада Зэдын районой «Октябриин 60 жэл» колхоздо хонин ажалда хүдэлнэ. Һүүлэй арбан жэлдэ тэрэ эхэ хонидой отарые даана. Тиихэдээ хэдэн дахин зуутанайшье тоодо оролсоод үзөө. Энэнь хонишоной дүршэл ехэтэй боложо байһые гэршэлнэ гээшэ.

Мүнөө нүхэр Ишиевэй отара Баруун-Залаа гэжэ газарта байрланхай. Тэрэнэй даадаг бригадынь бүхы гэшүүд — өөрынь гэр бүлынхид. Юуб гэхэдэ, Жамбал Гэндунович Цырен-Ханда Доржиевна хоёр 11 үхибүүтэй үнэр баян айл юм. Ехэ үхибүүдынь эхэ, эсэгынгээ туһалагшанар болоод, хонин ажал дээрэ хүдэлжэ байдаг.

Энэ бригада колхоз соогоо түрүү коллективүүдэй нэгэн болонхой. Байгша ондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Хурьгадаа эхэһээнь һалгаажа тушаахадань, толгой бүриинь шэгнүүр 25 килограмм болоо юм. Хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалжа, түсэбөө үлүүлһэн байна.

Түрүү бригадын гэшүүд жэл бүри хонидтоо үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэдэг заншалтай. Үхэр-Шулуун гэжэ газарта тэдэндэ сабшалангай газар даалгагдажа үгтэнхэй. Ногооной үндэр ургаса абахын тула Жамбал Гэндунович яһала оролдодог. саг болзортонь тэрэнээ сабшажа абадаг. Энэшье жэл тэдэнэр муу бэшэ ургаса ургуулаа, богони болзорто үбһэ хуряалгаяа дүүргээ.

Жамбал Гэндуновичай бригадын коллектив хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлгые, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула шанга тэмсэл хэжэ байна. Энэ шухала кампанинуудые саг болзортонь, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ажал хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлаха зорилго энэ бүлынхид урдаа табинхай.

Ц. САГАЛЕЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

МОСКВАГАЙХИДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

АЛМА-АТА. Москва шадар немец-фашис сэрэгүүдые бута сохиһоор 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ниитэ городой коммунис субботнигые декабриин 5-да үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэл Алма-Атын Майн 1-нэй нэрэмжэтэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй олон мянган хүн зонтой коллективтэ халуунаар дэмжэгдэбэ.

— Манай арад эб найрамдалай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг, империалистнуудай ээрхэг түримхэй һанаашалгануудые эрид шүүд оруушаадаг,— гэжэ оёдолшон Г. Алиясова митинг дээрэ хэлээ. Москва шадар гитлеровецүүдтэй тулалдаһан баатарнуудай алдарта дурасхаалай үдэрые москвагайхидай жэшээгээр бидэ, совет хүнүүд, зохёохы габшагай ажалаар тэмдэглэхэбди.

— Арад зоной зол жаргалай, ерээдүйн түлөө ами наһаяа үгэһэн хүнүүдэй дурасхаалые эхэнүүд хододоо һанажа, хүндэлжэ ябаха, — гэжэ халаанай начальник, ажалай ветеран З. Н. Люина мэдүүлбэ. — Газар дээрэ амгалан байдал аршалан хамгаалхын тула бидэ бүхы юумэ хэхэбди. Болохоёо байгаа коммунис субботнигто ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, энэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхабди.

— Митингдэ хабаадагшад ехэ зоригжолтойгоор резолюци баталан абаба. Коммунис парти болон Совет правительствын эб найрамдалта гадаадын ба дотоодын политикые халуунаар дэмжэн һайшаажа байһанаа тэдэнэр мэдүүлнэ. Москвагайхидай үүсхэлдэ харюу болгон, Москва шадар фашис үй түмэн сэрэгүүдые бута сохиһоор 40 жэлэй ойе габшагай ажалаар тэмдэглэхэ гэжэ шиидээ.

«Карагандауголь» нэгэдэлэй «Карагандинская» шахта дээрэ, Талды-Курганска областиин Панфиловска районой «40 лет Октября» колхоздо, бусад предприятинуудта, Казахстанай колхоз, совхозуудта москвагайхидай патриотическа үүсхэлые дэмжэһэн митингнүүд боложо үнгэрөө.

(ТАСС).

МАЛ АЖАЛ — онсо шухала һалбари

ЭРХЭ БАЙДАЛҺАА ДУЛДЫДАН...

Сальска районой КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ колхозой малшад ниитын адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар Ростовско область дотороо эгээл эрхим дүн туйлана.

Хүгжэнги мал ажалтай тус ажахын полинууд энэ жэлдэ гандаа юм. Таряалангай 100 гектар бүхэндэ 72 толгой мал хүртэдэг. Энэнь районой дундуур хэмжээнһээ гурба дахин ехэ болоно. Гэбэшье иимэ байдал мал үсхэбэрилгэдэ нүлөөлөөгүй.

Колхоздо эртын силос бэлэдхэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдадаг. Хатуу ооортой траншейнүүдтэ хара таряанай ногоон набша намаа ба һолоомо адли хубяар хэгдэдэг, дабһа, макро- ба микроэлементнүүд нэмэгдэдэг. Үбэлдөө шэмэтэй энэ холисодо һолоомо, свекло, орооһоной үлэгдэлнүүд нэмээгдэдэг байна. Кукурузын ногоон набша намаа, наран сэсэгэй буурсаг силослэхэдэшье, һолоомон нэмээгдэнэ. Эдэ бүгэдэ үнэтэ тэжээлэй нөөсэнүүдые 30—40 процентээр арьбадхаха арга олгоо.

Ажахыда тэжээл бэлэдхэхэ бага бэшэ нөөсэнүүд бии. Колхозой түрүүлэгшэ М. Мамонтов хүсэтэй, ехэ температуратай түхеэрэлгэнүүдые омогорхонгёор харуулна. Тэдэнь үбэлэй сагта наран сэсэгээр, һолоомоор гранула бэлэдхэхэдэ хэрэглэгдэдэг юм.

— Энэ нэмэлтэ тэжээл үбэлэй сагта үлүү болохогүй, — гэжэ М. Мамонтов ажаглана. —Гүрэндэ худалдагдаха ороохо наринаар сэбэрлэжэ, үшөө 200 тонно шэниисын ба ешмээнэй хүрпээ абаһан байнабди.

Фермэнүүдтэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл нөөсэлхэ, тэрэниие наринаар бэлэдхэжэ, малда зүбөөр эдюулбэл, үндэр уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга бии болохо байна. Гүрэндэ һү, мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые Агууехэ Октябриин 64 жэлэй ой болотор дүүргэхээр колхозой малшад хараална.

В. БОНДАРЕНКО,
ТАСС-ай корр.

Ростов-на-Дону.

ШЭНЭ УРГАСЫН ТАРЯАН

МОСКВА. Европодо томо Московско гурилай комбинадай дүрбэдэхи причалда үдэр бүри шэнэ ургасын таряа тээһэн тепloходууд хойно хойноһоо ерэжэ зогсоно. Ганса Краснодарска болон Ростовско областьнуудһаа энэ комбинадта арбаад мянган тонно һайн шанартай арбай таряан асарагдаха юм. Коммунис ажалай болон үйлэдбэриин үндэр культурын энэ предприятиин коллектив шэнэ жэлэй ургасын ороохо таряас угтан абаха талаар ехэ һайн бэлэдхэл хэһэн байха юм. Энэ жэлэй ургасые угтан абаха элеваторай шэнэ байшангууд бодхоогдоо.

Комбинадта технологическа бүхы процессүүд электронико болон автоматикын аргаар хүтэлбэрилэгдэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: халаанай мастер Ю. П. Комаров элеваторые хүтэлбэрилхэ пультын дэргэдэ; элеваторай шэнэ байшангууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮСЭБҺӨӨ ҮЛҮҮ

Хандагайн леспромхозой коллектив байгша оной үнгэрһэн найман һара соо түсэбэй ёһоор 206 мянган кубическа метр модо бэлэдхэхэ аад, тэрэнээ арба гаран мянган кубическа метрээр үлүүлбэ. Мүн модо ашаалан зөөхэ түсэб 106,3 процент дүүргэгдээ. Энэ модошодой коллективэй ехэ амжалта болоно бшуу.

Амжалтынь эшэ үндэһэ нэн түрүүн модо бэлэдхэдэг бригадануудай урагшатай һайн ажалһаа эхитэй. Эндэ жэлэй эхинһээ хойшо һайнаар ажаллажа байһан бригадануудые тоолохо болоо һаа, олон. Жэшээлхэдэ, Хандагайн модо бэлэдхэдэг пунктын Т. П. Павловай ударидадаг бригадын гэшүүд түсэбэй ёһоор 32.645 кубическа метр модо бэлэдхэхэ аад, тэрэнээ 36927 кубическа метртэ хүргөө юм. Тиихэдэ Наранай модо бэлэдхэдэг пунктын А. Н. Колокольцевой, гай — П. Н. Баб бригаданууд мүн лэ даабаринуудаа үлүүл

Модо ашаалан зөө дэлмэридэ аха дүүнэ рей, Александр Па тэнүүд шалгарба. Тэд мянган кубическа м до зөөжэ, даабария

Г. ГОМБ
«Шэнэ-Үдэ» газ
хүдэлмэри
Хориин район.

ТАРЯАШАДАЙ НАМАРАЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

ОРЕЛ. Областиин свеклын полинуудта хуряалгын агрегадууд гараба. Таряашад ургаса хуряалгада һайнаар бэлдэнхэй. Техникэ эртээнһээ заһабарилагдаа. хуряалгазөөлгын 300-гаад комплекс, отряд эмхидхэгдээ. Бүтээсэ ехэтэй комбайнууд, свекло ашаха түхеэрэлгэнүүд тэдэнэй мэдэлдэ үгтэнхэй.

ДОНДЮШАНА (Молдавиин ССР). Эндэ холимог силос даража э х и л б э. Жэшээнь, үүлтэртэ малай «Дондюшанский» совхоздо түмһэтэ тэжээл, хүсы үбһэ, соя, ногооной гурил, кукурузын эдеэшээдүй буурсаг силослэнэ. Ажахыда холимог шэмэтэ тэжээл хэрэглэхэдэнь, таряанай зүйлнүүдэй 20 шахуу процентые алмаха арга олдоно.

ПОЛТАВА. Котелевско районой таряашад свеклын плантаци элдүүрилхэдээ, урбуулангүй хахалха арга хэрэглэдэг. Энэнь хабартаа гербицидүүдые тараангүй. тарилга хэхэ арга олгоно. Шэнэ арга туршагдаа. Иимэ аргаар элдүүрилэгдэһэн полиин свеклын ургаса 20—30 процентээр дээшэлнэ.

СМОЛЕНСК. Областиин таряашад комбайнуудаа хартаабхын полидо гаргахын урда тээ эшыень сабшажа, һолоомотой холсод, силосэй нүхэнүүдтэ хэнэ. Һайб, эдеэ хоолой промышленностиин бусад үлөөдэһэнүүдые, карбамид хэжэ худхаад, удаань хүндэ трактор нягтаруулан дарана. Ихэдэ эрхим шанартай силос болодог байна.

УЛЬЯНОВСК. Энэ областиин таряашад плантацинууд дээрэ ургуулагдаһан саахарай свекло гээхэгүйе оролдоно. Ульяновска районой В. И. Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой ажалшад ургасада гамтайгаар хандаха талаар жэшээ харуулна. Эндэ хартаабхын эшэ суглуулаад, тэрээгээр витаминтай ногооной гурил ба гранул бэлэдхэдэг. Хартаабхын эшын зарим хубинь малда эдюулэгдэдэг.

Дунда Волгын бусадшье ажахынуудта саахарай свекло ингэжэ хэрэглэгдэнэ.

САРАТОВ. КПСС-эй ЦК-гай Майн Пленумэй нэрэмжэтэ совхоз уһалагдадаг газар дээрэһээ олон жэлэй ногоо гурбадахяа сабшажа абаба. Механизаторнууд гектар бүриһөө 400 центнер хүсы үбһэнэй эшэ намаа суглуулаад байна. Үшөө дүрбэдэхеэ сабшалга хэхэ юм.

Ямаршье жэлдэ уһалагдадаг газарһаа ороохоной ба тэжээлэй һайн ургаса абтадаг юм. Олохон ажахынуудта хоёр жэл соо хүрэхэ силос нөөсэлэгдэнхэй. Мүнөө область дотор кукурузын ба наран сэсэгэй холисоор силос дарана, свекло хуряаһа.

КУРСК. Областиин тушаан абалгын пунктнуудта шэнэ ургасын хмель орожо эхилээ. Мүнөө жэлэй ургаса хуряалгын онсо шэнжэнь гэбэл,. хүсэд оньһожоруулагдаһан аргаар хуряалга хэгдэнэ. Областиин бүхы ажахынуудта хуряалгын комплексүүд бүридхэгдэнхэй. дэхи хара хүрьһэтэй нютагай уларилай онсо жэнүүд хмелиин баян са абаха арга олгоно шэнжэлгэнүүд харуулна хмель ганса пивэ хада бэшэ, мүн медици парфюмеридэ хэрэглэ юм.

Областиин хүдөө шэнэ һалбари индустр үндэһэ һуури дээрэ хүг дэнэ.

(ТАСС

БУРЯАДАЙ УРАН ЗУРААШАДАЙ V СЪЕЗД

ҮЕ САГАА УРАН БИИРЭЭР МҮНХЭЛХЭ

(Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д-Н. Д. Дугаровай элидхэлһээ)

БУРЯАДАЙ АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй габьяата уран зураашан Д-Н. Д. Дугаров элидхэлдөө [illegible] литература, искусство тухай КПСС-эй XXVI съездэй [illegible] совет уран зураашадай [illegible] тухай нэн түрүүн [illegible].

Буряадай IV съездһээ хойшо [illegible] Габшье тоосоото [illegible] уран зураашад [illegible] выставкэнүүд [illegible] «Бидэ коммунизм байгуулнабди» гэһэн выставкэдэ [illegible] уран зураашадай бүтээлнүүд табигдаба.

[illegible] бэл, «Уран зураашад — зогсоһашадта», «Эхэ оронойнмай сэнхир замууд», «Физкультура болон спорт», «Спорт — энхэ найрамдалай элшэ» (1980), «Жэжэ хэмжээрэй скульптура», «Россин болон бүхэсоюзна», «Россин залуу наһан», «ВЛКСМ-эй 60 жэл», «РСФСР-эй ювелирна искусство» болон бусад выставкэнүүд.

Буряадай уран зурагай искусство хадаа социалис реализмын үндэр ёһо гуримуудые [illegible] байна гэжэ выставкэнүүд гэршэлнэ. [illegible] КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан «Бидэ коммунизм байгуулнабди» гэһэн выставкэдэ [illegible] Улаан-Үдэдэ [illegible] уран зураашадай бүтээлнүүд табигдаба.

Ямаршье выставкэ хадаа уран зураашадай шадабаринн [illegible] харуулдаг шалгалта гэжэ [illegible] юм. Энэ [illegible] манай уран зураашад [illegible] «Буряадай уран зураг» гэжэ выставкэ тушаа «Правда» газетын худалдаһан 1980 оной март соо толилогдоһон [illegible] Буряадай уран зураашад хадаа [illegible] выставкэ харуулаа. Элдэб янзын бэдэрэлгэнүүд һонирхол түрүүлнэ. Буряад арадай искусствын үндэһэн маягые сахин, бүхы оронойнмай уран һайханай соёл болбосоролдо өөһэдынгөө хубитые тэдэнэр оруулна».

[illegible] Алас-Дурна зүүн [illegible] искусствын гүрэнэй музей соо, Ленинград-Атада, Улаан-Үдэдэ, Буряад ороной искусство [illegible] Арменидэ болон Азербайджанда «Буряадай искусство» гэһэн выставкэнүүд хоёр жэлэй туршада үнгэргэгдөө Бакуда тус выставкэ [illegible] үргэлжэлһөөр.

[illegible] Шэтэ хотодо үнгэрһэн «Совет Алас-Дурна» гэһэн зональна выставкэдэ манай республикын уран зураашад эдэбхитэйгээр [illegible]. Тэндэ манай 86 автор 300 бүтээл табигдаһан [illegible] 27 автор Москвада «Социалис Сибирь», 5-нинь бүхэсоюзна выставкэнүүдтэ хабаадалсаа [illegible] шэлэгдээ һэн.

[illegible] манай уран зураашад [illegible] олон выставкэдэ [illegible] байха юм. Нэрлэ-

Урданай бүтээлнүүдһээ эхилээд, мүнөөдэр хүрэтэр сагые багтааһан харуулһан манай выставкэ Казахстанай, Армениин, Азербайджанай хэблэлэй үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Байгал-Амарай түмэр замай хүдэлмэришэдтэ зорюулагдаһан бүтээлнүүд һүүлэй үедэ мүндэлһэн байна. Ахамад үеын болон залуу уран зураашад оюун бэлигээ элсүүлэн, үе сагайнгаа гайхамшагта барилгада хабаадажа байһан түрүү хүнүүдые мүнхэлхэ гэжэ оролдоно бшуу. Энэ хадаа тон һайшаалтай, алишье талаһаань дэмжэмээр эрмэлзэлэ мүн. БАМ-ай тэмдэ эдэбхитэйгээр ажаллажа байһан уран зураашадай нэрэнүүд элидхэл соо дурдагдаба.

Һүүлэй үедэ залуу уран зураашад: А. Цыбиков, Д. Пурбуев, Э. Аюшеев, Р. Санжиев, Т. Шантанов, А. Москвитин гэгшэд, шабараар элдэб зүйлнүүдые бүтээгшэ Р. Жимбиева, В. Базаров, мүнгэшэ дархан Б. Жамбалов, Д. Эрдынеев, Б. Батожабай, Д. Санжиев, Г. Наханов, Б. Базаров, В. Бадмаева, Г. Андреевский болон бусад мүнөө зональна, бүхэроссин выставкэнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой. Тоосоото үе соо 23 хүн СССР-эй Уран зураашадай холбооной шэнээр абтаа. Мүнөө үедэ республикадамнай СССР-эй Уран зураашадай холбоондо 58 гэшүүн тоологдоно. Үшөө тиихэдэ 38 хүн залуу шуулай нэгэдэлдэ оролсодог гэжэ. Холбооной [illegible] уран гартанай секцидэ хүдэлдэг 48 мастерһаа 15 нинь СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүд мүн. Гадна уран зурагай [illegible] һургуулинуудта 50 залуу шуул [illegible] БАМ-ай шэглэлээр ажаллажа байдаг.

Уран зураашад республикынгаа хүдэлмэришэдтэ болон хүдөөгэй ажалшадта, һургуулинуудта, сэрэгшэдтэ саг үргэлжэ айлшалдаг, һонирхолтой уулзалгануудые эмхидхэдэг юм. Районуудта үнгэргэгдэдэг литература болон искусствын үдэрнүүдтэ уран зураашад эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зуураа нүүдэл выставкэнүүдые эмхидхэжэ, хүдөө нютагуудаар аяншалдаг байна.

Тоосоото хугасаа соо зохёохы бүлэгүүд республикынгаа арбан районоор ябаһан, аяар 70 гаран участогта айлшалһан байха юм. Уран зурагай үдэрнүүд Сэлэнгын, Зэдын, Прибайкалиин районуудта, бусад газарнуудта үнгэргэгдөө һэн.

Северобайкальскын уран зурагай галерейдэ И. И. Старцев, В. Ф. Архипов, Т. А. Рудь гэгшэдэй тоосоото выставкэнүүд эмхидхэгдэһэн байна.

Уран зураашад С. Ринчинов, К. Дульбеев гэгшэд [illegible] тухай [illegible] Б. С. Садыков А. А. Окладников хоёр революционернүүдэй, большевигүүдэй дүрэ зурагуудые бүтээнэ, А. Сахаровская, Д. Пурбуев гэгшэд [illegible] Түнхэнэй районоор, А. Цыбикова Хориин районоор, В. Николюк Нижнеангарскын, Северобайкальскын барилгануудаар зохёохы материалнууды суглуулаа. «Сенеж» гэжэ нэрлэгдэһэн зохёохы ажалтанай амардаг газарта хоёр хэлаанай туршада хүдэлжэ бүтээһэн А. Москвитинай ехэ зурагые СССР-эй Уран зураашадай холбоон худалдажа абаһан байна.

Республикынгаа уран зураашадай эршэтэй хүдэлмэриие магтаха зуураа уран зурагай искусствын саашанхи хүгжэлтэдэ һаад ушаруулһан шиидхэгдээгүй асуудалнуудай, дутуу дундануудай бии байһые элидхэлшэ шүүмжэлэн тэмдэглэбэ.

Мүнөө үеын шухала темэнүүд дээрэ хүдэлхэдөө, уран зурааша темэеэ айхабтар гүнзэгыгөөр шудалха, образуудаа удхалан харуулха, [illegible] суурхажа байһаниие элидхэлшэ онсолон тэмдэглэхэ зуураа тэдэнэй хүдэлмэридэ ушардаг бэрхэшээлнүүдые, дутагдалнуудые тооложо, тэдэниие яажа усадхаха тухай һанамжануудаа хэлэбэ. Плакадууд, рекламна соносхолнууд болон театрай соносхолнууд шанар муутайгаар хэгдэнэ гэжэ тэмдэглэбэ. Мүн тиихэдэ уран зураашадай зохёохы ажалтай олониитые танилсуулхаар номуудые, буулгабари болон букледүүдые, выставкэнүүдэй каталогуудые Буряадай номой хэблэл тон үсөөнөөр гаргана гэжэ элидхэл соо хэлэгдэбэ.

СССР-эй болон Буряадай АССР-эй тогтоһоор 60 жэлэй ойн баярта һайндэрнүүд дүтэлжэ байна. Эдэ һайндэрнүүдтэ уран зураашаднай бэлдэжэ, арад зонойнгоо сэдьхэлдэ мартагдашагүй бүтээлнүүдые бэлэг бариха бэээ гэжэ элидхэлшэ мэдүүлээ.

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

БУРЯАДАЙ АССР-эй арадай [illegible] зурааша Т. А. Рудь [illegible] түрүүлэн үгэ хэлэжэ, [illegible] хотынгоо түхэл шарайе [illegible] гоё болгохо хэрэгтэ [illegible] зураашадай, хүн бүхэ-[illegible] зорюусалгын ехэ байһан [illegible] үргэн ехэ хөөрэлдөө [illegible] РСФСР-эй арадай [illegible] зурааша А. Н. Сахаров [illegible] зүрхэнһөө дэмжэ-[illegible] һанагаа мэдүүлээ. Энээн [illegible] имагтал Т. А. Рудь бэ-[illegible] үгэ хэлэһэн бусад [illegible] нүхэд тогтожо, [illegible] һанамжа хэлэһэн [illegible] Тиихэдэ нэрэтэ гэхэ [illegible] ямар нэгэ зураашын [illegible] выставкын үүр-[illegible] тэмдэглэжэ, тэ-[illegible] үнгэргэлгэдэ уран зу-[illegible] харюусалгын ехэ бай-[illegible] наһажаал уран зу-[illegible] хүдэлгэн хэ-[illegible] гэхэдэ, өөрынь 70 на-[illegible] зорюулагдаһан [illegible] Улаан-Үдэдэ һайнаар [illegible] байна. Мүнөө тэ-[illegible] 14-һөө БАМ [illegible], баатарлиг ба-[illegible] ангхаралые татажа [illegible] бшуу.

[illegible] «хэлээр» Гэсэр [illegible] орлогшо А. Н. Саха-[illegible] уран зураашадай үн-[illegible] харюусалга тухай бодом-[illegible]

[illegible] арадай уран зу-[illegible] А. И. Тимин үгэ хэлэ-[illegible] театрай уран зурааша-[illegible] ябуулга тушаа тог-[illegible] театра ажалладаг уран [illegible] хүдэлмэри тушаа [illegible] бэшэгдэдэг, тэдэ-[illegible] огто шэнжэ-[illegible] шахуу.

[illegible] нэгэн зүжэгые шэ-[illegible] тула угаа олон зү-[illegible] хэгдэдэг гээшэ. Тии-[illegible] уран зурааша бишыхан [illegible] 150—200

эскиз хэгдэдэг байна бшуу. Театр хадаа коммунис хүмүүжүүлгын угаа хурса зэбсэг гэжэ сэгнэгдэдэг. Тиимэһээ тус зэбсэгэй улам бүри хурса байхын тула уран шэмэглэлыень һайнаар бүтээхэ шухала бшуу. Өөрынгөө хэлэһэн үгые үнэншэмэ болгохын тула Ленинэй орденто оперо болон балетдэй театрай Москвада болон, Ленинградта үнгэрһэн гастрольнууд тушаа тогтожо, тэндэ харуулагдаһан зүжэгүүдэй уран шэмэглэлнүүд үндэр сэгнэлтэ абаа һэн гэжэ үгэ хэлэгшэ һануулаа. Үнэхөөрөөшье, республикын урдаа хараха хоёр театрай академическэ болохо хэрэгтэ уран зураашадай габьяа бага бэшэ байһан байха. Мүн гүрэнэй ород драматическа театрай сценэ дээрэ И. Калашниковай «Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ романаар зүжэг найруулжа табяад, республикын шанда хүртэһэн бүлэг нүхэдэй дунда уран зурааша В. Бройкын нэрэ бии һэн шуу.

Театрта хүдэлдэг уран зураашадай шэнэ халаанай бүридэлгын уадаржа байһан тушаа А. И. Тимин һанаата болон хэлэбэ. Улаан-Үдэдэ мүнөө үедэ мэргэжэлтэ 4 театр тоологдоно. Мүн муу бэшээр ажалладаг арадай театрнууд республика доторнай угаа олон болонхой. Тиимэһээ манай городто театрай музей бии болгохо тушаа А. И. Тиминэй дурадхалые зүбшөөхөөр байна.

Элидхэлшын хэлэһэн дурадхалые дэмжэн, «халтуурын хара харгыгаар хатаралдадаг», үнэн дээрээ уран зураашан үндэр нэрэ зэргые өөртөө олгохо ямаршье эрхэгүй, мэр-[illegible]

тагүйгөөр мастерскойнуудай нээгдэдэг ушарнуудые болюулха тушаа РСФСР-эй арадай уран зурааша А. В. Казанский хурсаар хэлээ.

Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Э. Д. Цыденов Буряадай уран һайханай соведэй үүргэ тухай хэлээ. Уран һайханай совет дээрэ шэнэ бүтээлнүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, алишье талаһаа зүб сэгнэлтэ абадаг юм. Шэнэ бүтээлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ заатагүй авторынь байлсадаг. Шэнэ бүтээлнүүдые зүбшэн хэлсэхэһээ гадна уран һайханай совет уран зураашадые зоригжуулдаг байна. Жэшээнь, соведэй дурадхалаар уран зурааша В. Я. Гончар Галуута-Нуурай ГРЭС-эй бүлэг барилгашадай дүрэ зурагуудые бүтээһэн байгаа.

Тиихэдэ урлан шэмэглэлгын искусствые хүгжөөхэ асуудалда горитой анхарал хандуулагдана. Гэхэ зуура материально-техническэ үндэһэн мүнөөдэрэй эрилтэдэ харюусанагүй. Материалнууд дуталдана. Тиимэһээ уран һайханай үйлэдбэриин мастерскойнууд түсэбөө дүүргэдэггүй гэжэ Э. Д. Цыденов һанамжалба.

Уран зураашадай болон архитекторнүүдэй хоорондоо бата бэхи хани харилсаа байгуулха тушаа, олоной хэрэгтэ тэрэнэй тон ехэ удха шанартай байһан тушаа асуудалда Улаан-Үдын ахамад архитектор, Буряадай АССР-эй Архитекторнүүдэй холбооной правлениин түрүүлэгшэ П. Г. Эильберман үгөө зорюулаа. Тус холбоон хадаа зохеохы ажалтанай эгээл залуу эмхи юм. Габшье архитекторнууд гэхэ ажал ябуулгаараа уран [illegible]

Хэрбээ урдань алибаа барилгын бүтэһэн хойно уран зураашад ерэжэ шэмэглэл гоёолтыень бүтээдэг байһан һаа, мүнөө алибаа байшангай, барилгын анхан проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ уран зураашад хабаадана.

Бодото байдалые үнэн зүбөөр зураглан харуулха гээшэ уран зураашын хүдэлмэриин гол эрилтэ гээшэ. Тиимэһээ ажабайдалые һайнаар мэдэхэ, хүн зонтой танилсажа, ажаглажа байха гээшэ уран зураашын уялга мүн гэжэ Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша, Советскэ Союзай Герой Г. Н. Москалев өөрынгөө хэлэһэн үгэ соо тэмдэглэһэн байна. Зүб, уран зураашын ажал уран зохёолшынхидо дүтэрхы ааб даа. Ямар нэгэн ошотойхон бодол толгой соо мүндэлбэшье, ямархан шэнжэтэй зохёол гү, али зураг бүтэхэб гэжэ абаһаар мэдэгдэхэгүй байна бшуу.

Бэеэ дааһан харгы дээрэ гараһан үдэрһөө эхилжэ, олоной анхарал татаһан, бэлигтэй залуу уран зурааша, Буряадай комсомолой шангай лауреат А. О. Цыбикова үгэ хэлэхэдээ, зохеохы ажалтай залуушуулай уулзажа, һанал бэсдолоо андалдан хөөрэлдэжэ байхаар газар Улаан-Үдэдэ үгы гэжэ һанамжалаа.

— Хүн зонтой уулзалга ходоодо һонин байдаг, хэрбээ уран бүтээлэй геройн болоһон хүн зал соо һуубал, уулзалга бүришье һонёор үнгэрдэг,— гэжэ Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша К. А. Дульбеев үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Саг үргэлжэ литература, искусствын, соёлой үдэрнүүдтэ хабаадажа [illegible]

лалтануудые, дурадхалнуудые хэлэһэн байха юм. Жэшээнь, графическа бүтээлнүүдые барлан гаргалга шиидхэгдээгүй асуудалнуудай нэгэн юм. Юуб гэхэдэ, республикын полиграфическа бааза тулюур, тиимэһээ графическа бүтээлнүүдые муртэй һайнаар барлаха арга байхагүй. Хэрбээ хэблэлэй полиграфическа үндэһэнэй һайжаруулагдабал, плакатна искусствые хүгжөөхэ аргатай бологдохо байгаа. Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша А. А. Окладников иимэ бодолнуудые хэлэһэн байна.

Уран зураашадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха тухай, илангаяа залуу уран зураашадта горитой анхарал хандуулха тухай үгэ хэлэһэн олон нүхэд һанамжалһан байна. Гэхэ зуура уран зураашадай съезд дээрэ шүүмжэлхы үгэнүүд үшөөл багаар хэлэгдээ гэжэ һанагдана. Алибаа бүтээлнүүдые алишье талаһаань шэнжэлһэн үгэ огто соностоогүй.

Гэбэшье КПСС-эй XXVI съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхаар уран зураашаднай лаб зэһэнхэй гэжэ үнгэрэгшэ съезд батаар гэршэлэн харуулаа.

Съезд дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадмаев үгэ хэлээ.

* * *

Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин гэшүүдээр иимэ нүхэд һунгагдаа: Д-Н. Д. Дугаров (түрүүлэгшэ), А. И. Тимин, И. И. Соктоева, А. В. Казанский, А. Н. Сахаровская, Г. Г. Васильев, А. П. Хомяков, М. Б. Эрдынеев, В. К. Грищенко, К. А. Дульбеев, И. И. Старков. Шалгалтын комиссиин гэшүүдээр М. С. Оленников (түрүүлэгшэ), С. Р. Ринчинов, [illegible] Д. Н. Д. Дугаров, А. В. Казанский, А. Н. Сахаровская, С. Р. Ринчинов, А. П. Хомяков гэгшэд РСФСР-эй уран зураашадай V съездэдэ делегатаар һунгагдаһан байна.

М. М. ХАБАЛОВ

КПСС-эй обкомой гэшүүндэ кандидат, республикын Верховно Соведэй депутат, Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр, 1939 онһоо КПСС-эй гэшүүн Михаил Михайлович Хабалов далатай боложо ябатараа, байгша оной сентябриин 16-да гэнтэ наһа бараба.

М. М. Хабалов бүхы наһаяа түрэл партидаа алба хэхэ хэрэгтээ зорюулжа, манай республикын экономико ба соёлые хүгжөөлгэдэ ехэ хубита оруулһан байна.

Тэрэ 1928 ондо Эрхүүгэй областиин Черемхово хотын барилгын конторын хүдэлмэришэнөөр хүдэлжэ, ажалайнгаа намтар эхилһэн юм. Удаань сельпогой наймаалагшаар, уншалгын байшангые даагшаар хүдэлөө. 1932—1935 онуудта М. М. Хабалов Буряадай дээдэ коммунис хүдөө ажахын һургуулида һуража, тэрэнээ дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр 46 жэл соо республикын комсомолой, партийна ба совет органуудта хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ажаллаба. 1935—1936 онуудта тэрэ Сэлэнгын районой газар тарялангай таһагые даагшын орлогшоор хүдэлөө, удаань комсомолой Сэлэнгын райкомой секретаряар һунгагдаа.

1938 ондо М. М. Хабалов комсомолой Буряадай обкомой нэгэдэхи секретаряар һунгагдаа һэн. 1939 ондо республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Литература болон хэблэлэй хэрэгүүдэй талаар главна управлениин начальнигаар томилогдоһон байгаа.

Совет Армида алба хэһэнэйнгээ һүүлээр 1942 онһоо М. М. Хабалов КПСС-эй Буряадай обкомой аппарадта кадрнуудай таһагые даагшын орлогшоор хүдэлбэ. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна эмхидхэлшэдэй дээдэ һургуулиие 1945 ондо дүүргэмсээрээ, тэрэ партиин обкомой аппарадта хүдэлхэеэ бусаа һэн. 1946 онһоо 1954 он болотор М. М. Хабалов Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физическэ культура ба спортын хэрэгүүдэй талаар комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлөө. 1954—1961 онуудта М. М. Хабалов Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшээр ажаллаба.

1961 онһоо хойшо үнгэрһэн 20 жэлэй туршада М. М. Хабалов республикын худалдаа наймаанай министрэй тушаалда хүдэлһөөр байна.

Энэ харюусалгатай тушаалда М. М. Хабалов хүн зониие худалдаа наймаанай талаар хангалтые сайшаадаһан хүгжөөхэ, найжаруулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эмхидхэхы мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө зорюулжа, республикын худалдаа наймаанай, ниитын эдээ хоолой предприятинуудай материально-техническэ баазые хүгжөөлгэдэ, худалдаа наймаанай эрхэтэй түрүү дүй бүрдүүлэгэ хубитаяа оруулһан байха юм.

Областной партийна организациин тэрэниие ямаршье тушаалда эльгээхэдэнь, М. М. Хабалов бэрхэ эмхидхэлшэ, шадамар хүтэлбэрилэгшэ, залан сэхэ ба үүсхэл эдэбхитэй коммунист байһанаа харуулаа, областной партийна организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Тиигэжэ тэрэ КПСС-эй обкомой партийна организациин шалгалтын комиссиин гэшүүнээр, облпрофсоведэй гэшүүнээр нэгэнтэ бэшэ һунгагдаһан байна. 1963 онһоо хойшо М. М. Хабалов Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдажа байгаа.

Парти болон Эхэ оронойнгоо урда габьяатай байһанайнгаа түлөө М. М. Хабалов Ажалай Улаан Тугай хоёр орденоор, Арадуудай Хани барисаанай, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденуудаар, олон медальнуудаар, республикын Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, «Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тэрээндэ олгогдоһон байна.

Парти болон арадай үнэн хүбүүн, энэрхы һайхан сэдьхэлтэй хүтэлбэрилэгшэ М. М. Хабаловай гэрэлтэ дурасхаал тэрэниие таньдаг байһан, тэрэнтэй хамта хүдэлһэн бүхы хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ үргэлжэ мүнхэдөө үлэхэл.

Модогоев А. У., Семенов Б. С., Саганов В. Б., Бянкин В. Г., Бадиев А. А., Лысов В. Ф., Потапов Л. В., Беляков А. М., Чукаев А. Д., Зинченко И. П., Шомоев К. К., Верещагин Г. И., Берещинов А. С., Николаев Б. И., Ангапов С. В., Черныш В. И., Дархаев И. Д., Раднаев Д-Н. Т., Бардонов А. Б., Черняков И. Д., Булдаев С. Н., Гаськов М. М., Подлесных В. Ф., Бутуханов Н. В., Митыпов Ц. Ц., Гармаев Р. Б., Башкеев В. Н., Павлов Н. Б., Битаев Ю. М., Именохоев А. А., Дашибалов Ц. Д., Баженов С. М., Безручко Р. Г., Алексеев А. И., Альцман К. П., Конышев Ю. В., Пивоваров Н. Б., Данилов В. С., Тангаев В. В., Эрдынеев Д. Д., Скрябинов Г. К., Цырмпилон Д. Ц., Лобсанов Б. Л., Егорова Л. Я., Санжимитыпов Д-Н. С.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXXVI СЕССИ НЭЭГДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ XXXVI сесси эндэ нээгдэбэ. Эмхиин гэшүүд болохо 150 гаран гүрэнэй түлөөлэгшэд уласхоорондын ажабайдалай эгээн шухала асуудалнуудые гурба һарын туршада соо зүбшэн хэлсэхэ байна. 134 асуудал сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаба.

Уласхоорондын харилсаанай түгшүүрилые һуларуулха, сэрэгэй аюулые заисуулан сараха, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зогсоохо, гүрэнүүдэй хоорондо амгалан эбэй харилсаае хүгжөөхэ тухай асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Мүнөө ООН-дохи хөөрэлдөөнүүд илангаяа шухала удха шанартай боложо байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, США түрүүтэй империалис хүсэнүүд «хүйтэн дайнай» үеые һэргээхэ, буу зэбсэг үрдилдэн бүтээхэ, дэлхэйн элдэб районуудтахи бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсаха һэдэлгэ гаргажа байһан үедэ эдэ хөөрэлдөөнүүд эхилбэ.

Шахардуу байдалые һуларуулха, арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай олон шухала асуудалнууд Советскэ Союзай үүсхэлээр ООН-ой зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан байгаа гэжэ дэлхэйн оронуудай энэ ехэ эмхидэ тэмдэглэгдэнэ.

Совет дурадхалнууд тодорхой, бодото шэнжэтэй байдаг юм гэжэ ООН-ой урда урдын хуралдаанууд дээрэ нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэгдээ һэн. СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко ООН-ой Генеральна секретариин нэрэ дээрэ бэшэг эльгээхэдээ, «Замбуулинай дайдада али бүхы түхэлэй буу зэбсэг тодхон табилгые хорихо тухай договор баталха тухай» асуудалые энэ сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулха гэһэн дурадхал тон саг соогоо гаргагдаһан үүсхэл болоно гэжэ эндэ тоологдоно.

ООН-ой Генеральна Ассамблейн урдахи XXXV сессиин түрүүлэгшэ Р. фон Вехмар сессиие нээхэдээ, уласхоорондын байдал түгшүүрилтэй болоно байна гэжэ һанаагаа зобонгёор мэдүүлбэ. Эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдалые сахин хамгаалхые шиидэнхэй байһанаа ООН-до элирхэйлэн мэдүүлхыень тэрэ бүхы гүрэнүүдые уряалаа.

Ирагай гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо О. Кетани ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVI сессиин түрүүлэгшэ болобо. Уласхоорондын харилсаанай хүндэ хүшэр болоно байха үедэ ООН-ой Генеральна Ассамблей сугларба гэжэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, мүн лэ тэмдэглэһэн байна. Шахардуу байдал һуларуулхын орондо буу зэбсэгүүдые ехээр үрдилдэн бүтээлгын гэршэнэр болоно байнабди. Тэрэнэй ёһо гуримуудтай тааралдуулан абтаһан ООН-ой шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ шухала гэжэ О. Кетани тэмдэглээ. Өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо талаар палестиин арадай эрхэнүүдые хангаха тухай, хуули бусаар эзэмдэгдэһэн Намибиие сүлөөлхэ тухай, буу зэбсэгүүдые хуряаха тухай тогтоолнууд бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Уласхоорондын шахардуу байдалые һуларуулгада, дэлхэйн оронуудай урда табигдаһан асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хубитаа оруулхыень тэрэ Ассамблейе уряалаа.

ООН-ой пленарна түрүүшын заседани дээрэ баярай оршон байдалда энэ эмхиин шэнэ, 155-дахи гэшүүн абтаһан байна. Энэ хадаа Номгон далай соохи арал дээрэ оршодог Вануату гэдэг республика болоно. Тэрэ Англи болон Франциин колони байхадаа, Шэнэ Гебридүүд гэжэ нэрэтэй һэн. Вануату 1980 оной июль һарада бэеэ дааһан байдалтай болоһон байгаа. ГДР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ П. Флорин Европын социалис оронуудай үмэнэһөө тэрэнэй делегациие амаршалхадаа, залуу республикые ООН-ой гэшүүнээр абалга колониальна бангуулалтые бүрин усадхаха, колониальна оронууд болон арадуудта бэеэ дааһан байдал олгохо тухай түүхэтэ декларациин гүнсэд бэелүүлхэ замда үшөө нэгэ алхам болоно гэжэ мэдүүлбэ.

Ассамблейн долоон гол комитедэй түрүүлэгшэнэр сесси дээрэ һунгагдаа. Пленарна заседанинууд дээрэхидэл мэтэ, зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаһан асуудалнууд эндэшье зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

КОНФЕРЕНЦИ ДҮҮРЭБЭ

ПАРИЖ. Хүгжэлтөөр тон бага оронуудта хабаатай асуудал зүбшэн хэлсэхын тула Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин зарлаһан конференци эндэ болоод, тараба. 155 гүрэнэй делегацинууд, ООН-ой тусхай эмхи зургаанууд, правительственна ба правительственна бэшэ хэдэ хэдэн эмхинүүдэй түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадаа. Энэнь Азиин, Африкын, Океаниин ба Карибска далайн оршон тойронхи тон үгытэй оронуудта тохёолдоһон байдал зүбшэн хэлсэхэ, мүн тэдээндэ туһаламжа үзүүлхэ ябуулгануудай шэнэ программа тодорхойлон хараалха зорилготой.

Социалис оронуудай делегацинуудай хамтын мэдүүлгын текст конференциин түгэсхэлэй заседани дээрэ соносхогдоо.

Бусад гүрэнүүдтэ, тэрэ тоодо үнэхөөр бэеэ дааһан байдалтай болохо, бэеэ даагаад хүгжэхые эрмэлзэдэг хүгжэлтөөр тон бага ба хүгжэжэ байгаа оронуудта өөһэдынгөө дура хүсэлые баадхаха гэдэг зарим империалис бүлэгүүдэй һэдэлгэнүүдээр үүдхэгдэһэн шахардуу болоошо мүнөөнэй уласхоорондын байдал тушаа конференци дээрэ хэлэгдэһэн, үндэһэ баримтатай сошордолые социалис оронуудай делегацинууд бүрин дэмжэбэ.

Эдэнэр буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ ябадал болюуха, тэрээндэ гаргашалагдадаг айхабтар ехэ мүнгэ зөөриие амгалан зорилгонуудта, тэрэ тоодо хүгжэлтөөр тон бага ба бусад хүгжэжэ байгаа оронуудта зорюулха тухай конференци дээрэ дурадхагдаһан уряануудые эдэ делегацинууд мүн лэ бүрин дэмжэбэ.

ХУРДАДХАГДАҺАН ГРАФИГААР

РСФСР

АВТОНОМИТО ОРОНУУДАЙ ҺОНИН

Хэрэглэгдэһэн болзорһоо һара урид Новохазымска компрессорно станциин барилгашад түхеэрэлгэ хабсаргажа эхилбэ. Барилгын талмай дээрэ сибириин ... [illegible] харюусалгатай барилга болоно. ... [illegible]

Фундаментын барилгатай хамта газ бүлэдэг агрегадуудые нэгэн доро хабсаргажа эхилээ. Фундаментын барилга нэгэ сэсэг найман машинын нэгэнинь тодхогдожо, барилгашад хушалтаень хабсаргажа байна.

«Главсибтрубопродстрой» коллективэй урда түсэблэһэн графигаа ... [illegible] ... Тюменинн газ оромнай нэмжэ абаха болоно.

В. ЖИЛЯКОВ, ТАСС-ай корр.

Ханты-Мансиин автономито округ.

СЭБДЭГ ХҮЙТЭН ГАЗАРАЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Карска далайн эрье дээрэ Холын газ олзобориглоходо һүүрин тосхониие бодохоо тодорхой, [illegible] ... һүүлэй ... Алюминеэр ... [illegible]

Г. ХАНОВ, ТАСС-ай корр.

Ненецкэ автономито округ.

НЮТАГАЙНГАА ХҮНЭЙ ДУРАСХААЛДА

Коми ба пермяк арадай түрүүшын мэргэжэлтэ уран зурааша Пётр Субботин-Пермягай төрэһэн нютаг Кудымкарта нээгдэбэ.

Уран зураашын ажабайдал ба зохёол бүтээлнүүдтэ таниулхына 1919 оной зун, Урал, Сибириин ... [illegible] ... Наркомпросой ... [illegible]

[illegible] ... Экспозици бэлигтэй уран зураашын ажабайдал ба зохёол бүтээлнүүдтэ танилсуулна. 1919 оной зун, Урал ... колчаковшуудһаа сүлөөлэгдэһэн ... [illegible] ... һэн байна. 1920 ондо тэрэнэй үүсхэлээр хүдымкарта хизаар орон ... Уран зураашын мүнөө уран зураашын нэрэ зүүнэ ... Хизаар ороной шэнжэлгын музейн филиал болохо гэр-музейдэ уран зурагай мэдээжэ шадабаритад болоһон П. Субботин-Пермягай олон һургалша түлэ ... табигданхай. Арадай уран бэлигтэнэй бүтээлнүүд мүн лэ табигдаһан.

А. КУПРИЯНОВ, ТАСС-ай корр.

Кудымкар.

Соёлой һонин

ШАЛГАЛТЫН ТҮРҮҮШЫН ДҮНГҮҮД ЗҮБШЭГДЭБЭ

Соёлой эмхи зургаануудай, спортивна барилгануудай үбэлэй үедэ хүдэлхөөр хэр бэлэн байһые шалгаха заншалта рейд республика доторнай дүрбэдэхи жэлээ үнгэргэгдэнэ. Республикымнай партийна болон совет эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, Соёлой министерствын хүдэлмэрилэгшэд республиканска рейдын комиссиин бүридэлдэ орожо, хоёр дахин районуудаар ябажа, соёлой гуламтануудые шалгаһан байна.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ һаяхана үнгэрһэн зүблөөн дээрэ тэрэ шалгалтын дүнгүүд тушаа дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болобо.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, профсоюзуудай областной советэй болон ВЛКСМ-эй обкомой тогтоолые бэелүүлэн, соёлой эмхи зургаануудые, мүн спортивна барилгануудые үбэлэй үедэ хүдэлхөөр бэлдэхэ хүдэлмэриин гол зорилгонууд тухай асуудалаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо С. В. Ангапов үгэ хэлээ.

Энэ талаар республика дотор яһала ехэ хэшээл, оролдолго гаргагдаа, гол шухала хүдэлмэринүүдынь саг соогоо хэгдээд байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Гэбэшье соёлой гуламтануудай хүдэлмэридэ, тэдэнние заһабарилгада партийна, совет, профсоюзай болон комсомолой органууд горитой анхарал хандуулнагүй гэжэ һанамжалаа. Тэрэшэлэн клубуудые, библиотекэнүүдые гоёон шэмэглэхэ, газаа талыень ногооруулха, түлишөөр гүйсэд хангаха, тосхон, һууринуудтахи хүшөөнүүдые таатай түхэл шэнжэтэй болгохо талаар дутуу дунданууд үшөөл бии, тэдэнние усадхаха гээшэ онсо шухала гэжэ С. В. Ангапов зааба.

Буряадай АССР-эй соёлой министрэй орлогшо Н. Г. Шахов, республикын Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи Физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. Н. Манжуев гэгшэд энэ суглаанда хабаадажа, үгэ хэлэбэ.

Республиканска рейдовэ комиссиин гэшүүд шалгалтынгаа хүдэлмэриие үргэлжэлүүлхээр хүдөөгэй районуудта гараба.

Б. ДОРЖИЕВА.

ТУСХАЙ ҮДЭРНҮҮД

Республикымнай хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэрилэгшэд ниитэ-политическэ болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри малшадай дунда үргэнөөр ябуулна. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй районой «Родина» колхозой һү һаалиин фермын улаан булан соо районой эмхидхэлэй методическа түбэй дурадхалаар соёлой үдэр һаяхана үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэр уран һайханай бүлгэмэйхид гансашье концерт наада табяа бэшэ, тэдэнэр улаан булангыень шэмэглэһэн, нүүдэл выставкэ нээһэн, мүн һаалишанай хүндэтэ мэргэжэл тухай һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэһэн байна. Энээнһээ гадна «Һолонго», «Дайшалхы хуудаһанууд» гаргагдаа.

Районой эмхидхэлэй методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэдэй ударидалга доро хүдэлжэ байгаа энэ агитбригада «Родина» колхозой һаалишад, тугалшадтай нүхэр ёһоной нягта холбоо байгуулаһан юм. Тиигэжэ тэдэнэр малшадтай хамта фермын түүхэ, түрүүшын хүдэлмэрилэгшэд тухай һонин материалнуудые суглуулжа абаба.

Мүн ниимэ соёлой үдэрнүүд Мухар-Шэбэрэй районой «Искра» колхозой, «Авангард» совхозой һү һаалиин фермэнүүд дээрэ үнгэргэгдэһэн байха юм.

Т. БАДМАЕВА.

Республикын газетэнүүдэй журналистнууд Дархан хотоһоо ерэһэн нүхэдтэеэ уулзаба. Энэ уулзалгада «Найрамдалын Дархан» гэжэ газетын редактор М. Баянху байба.

Дархан хото манай Улаан-Үдэтэй анда хото болоһоор унинэй ааб даа. Тиимэһээл энэ Монгол ороной залуу хотын хүгжэлтэ тухай нүхэр М. Баянху тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Хэдэн хоног соо Улаан-Үдэдэ байха зуураа Монголһоо ерэһэн айлшаднай республикын газетэнүүдэй ажал хүдэлмэритэй тодорхойгоор танилсаһан байна.

Мүнөө «Найрамдалын Дархан» гэжэ газетэ 6 мянга үлүүтэй хэһэгээр гарадаг. Энэ хотын хүдэлмэришэн анги өөрынгөө газетэдэ дуратай юм. Тиигэншьегүй яахаб даа, юуб гэхэдэ, газетэ түрэл хотодоо боложо байһан бүхы һонинние үдэр бүри дамжуулжа байдаг шуу.

Манай анда хотоһоо ерэһэн айлшадай дунда линотипист Д. Цэцэгсүрэн байлсажа, республикын типографиин ажал хүдэлмэритэй танилсаа, дүй дүршэлөө андалдалсаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Монгол оронһоо ерэһэн хани нүхэднай журналистнуудтай уулзажа байна.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

АЛЬГА ТАШАЛГААР УГТАГДАНА

Доодо-Ивалгын һү һаалиин комплексын улаан буланай ендэр дээрэ нарихан аад, үндэр, уян гээшэнь гайхалтай басаган гаража, угалза мэтэ, орёо нугалбаритай жэнхэни буряад хатар гүйсэдхэхэдэнь, суглараад байһан малшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Удаань үнөөхил басаганай энэдхэг, ород, цыган хатарнуудые наадажа, хүн зониие гайхуулба.

Энэмнай Ивалгын ОПХ-гай ба районой Соёлой байшангуудай нэгэдхэгдэмэл агитбригадын гэшүүн Лариса Барнакова гээшэл.

Эдэ үдэрнүүд тус агитбригада Дээдэ болон Доодо-Ивалгын малшадта, механизаторнуудта айлшалһан, уран бэлигээ харуулхаһаа гадна, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн, «дайшалхы хуудаһануудые» гаргаһан байна.

Хүдөөгэй ажалшадай туха сулөөгүй хүдэлжэ байһан мүнөө сагта тэдэнние иигэжэ урмашуулха, баясуулха гээшэ гүнзэгы удха шанартай.

Манай корр.

Кино

Кино харагшад сентябриин дүүрэтэр мэдээжэ мастернууд А. Вехотко, Э. Гаврилов, В. Трегубович гэгшэдэй шэнэ хүдэлмэринүүдтэй танилсаха юм. Тиихэдэ мэдээжэ кинодраматургнууд Б. Метальников, В. Лонской, Г. Бекаревич, В. Шкурин, Д. Макаров, бусад бэлигтэй, өөрсэ шэнжэтэй сценаринуудай авторнууд байһанаа дахинаа гэршэлээ. Гэхэтэй хамта, энэ һара соо гараха фильмүүдтэ олоной дуратай мэдээжэ актернууд наадажа, харагшадые баярлуулха байна. Тэдэнние эндэ тоолоһонойшье дэмы ха— өөһэдөө хаража танина, экранһаа «амаршална» бэзэт.

Өөрынгөө удхые нэрээрээ гэршэлһэн **«Трижды о любви»** гэжэ фильм сентябриин репертуар соо гол һуури эзэлнэ. Хүн түрэлтэнэй байгаа сагта мүнхэ дуран тухай темэ харагшын сэдьхэлдэ хододоо дүтэ, ойлгосотой байдаг гээшэ бэзэ. Сценари дотороо драма, уянга, шог зугаа гурбые нэгэдүүлһэн кинодраматург, режиссер Б. Метальниковай зохёолые «Мосфильмын» режиссер В. Трегубович экран дээрэ «амидыруулаа». Совет киногой элитэ мастернуудай табиһан тус фильм ехэ амжэлтатай байхань дамжаггүй.

«Личной безопасности не гарантирую». Энэ фильм залуу коммунистнууд тухай хөөрэнэ. Бологов Моргунов хоёр хэтэрһэн бандит Крановскиие, тэрэнэй бандые барижа шадана. Бэлэн бэшээр түйлагдаһан илалтын һүүлээр бандидуудтай тулалдажа, хилэ шадарай һууринда ажаһуугшадай этигэл найдабарида орохо гээшэ залуу коммунистнуудта бэрхэтэй хэрэг байһан гээшэ.

Актер В. Гостюхинтай харагшад һайн танил байха. Тэрэнэй «Восхождение» гэжэ фильмдэ түрүүшынхеэ наадахадань, кинодо дуратайшуул халуунаар угтаа бэлэй. Шэнэ **«Белый ворон»** гэжэ үнгэтэ фильмдэ тэрэ гол роль гүйсэдхэнэ. Тэрэнэй герой өөрынхиеэ табидаггүй, сэхэ сэбэр хүн. Үбгэтэй һамганда дурлаад, хэнһээшье, үнгэрхэдөө, үбгэнһөөньшье тэрэнээ нюунагүй. Е. Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай залуу актриса Ирина Дымченко Сониин рольдо наадана.

Свердловско киностуди харагшадтаа **«Чрезвычайные обстоятельства»** гэжэ үнгэтэ лентэ дурадхана. Үйлэнь үйлэдбэри дээрэ болоно. Хоёр ондоо маягтай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэнэй дундахи тэмсэл фильм дотор тодоор, этигэмээр харуулагдана. Актернууд Л. Васильев, И. Владимиров, В. Заклунная, Е. Кузьмина, бусад фильмын гол рольнуудые гүйсэдхэнэ.

Газар дайдаяа гамнаха, тэрэнэй баялигые арьбадхаха тухай темые **«Платон мне друг»** гэжэ фильм дахяад һэргээнэ.

Режиссёр Эдуард Гавриловай **«Хочу, чтоб он пришел»** гэжэ фильм хоёр нүхэдэй — табатай ба арбаадтай хүбүүдэй эжэлшэн ябаһан нэгэл үдэрые харуулна. «Түрэлхид үхибүүдээ хайшан гэжэ хүмүүжүүлжэ байһанаа мэдэһэй гэжэ һанаа зомди, — гэжэ режиссёр Гаврилов хөөрэнэ. — Тиигэбэшье тэмдэглэхэеэ һанаһан гол хүсэлнай юуб гэхэдэ, нэгэшье хүн, нэгэшье үхибүүн хүнэй анхаралһаа гадуур байха ёһогүй». Багашуул ба эдиршүүлдэ Э. Гавриловай найруулан табиһан үсөөн бэшэ фильмүүд зорюулагдан хай.

СЕНТЯБРИИН ДҮҮРЭТЭР

Мүнөөдэрэй казах тосхон, залуу механик Жигер тухай **«Пора звенящего зноя»** гэжэ фильм хөөрэнэ.

«Азербайджанфильм» студида **«Его бедовая любовь»** гэжэ үнгэтэ лентэ буулгагдаа юм. Тэндэ үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ онол арганууд тухай асуудал хурсаар табигданхай.

Харин оронуудай кинематографистнуудай хүдэлмэринүүдэй дундаһаа Румыниин **«Кто же миллиардер!»**, Болгариин **«На ровном месте»**, Чехословакиин **«Красавица и чудовище»**, Франциин **«Игра в четыре руки»** гэжэ фильмүүд байгша һара соо харагшадай анхаралда дурадхагдана.

Т. НИКУЛИНА.
опрокадай ахамад редактор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фильмһээ хэһэг.

Ехэ наадан эхилхэнь

Шатараар дэлхэйн чемпион Анатолий Карповые мэдэхэ, танихагүй спортдо дуратайшуул үсөөн байха. Тэрэ спортын үндэр үрэ дүнгүүдые түйлажа, шимэ нэрэ хүндэдэ хүртөө бэшэ, харин шатар наадые олоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлдэг байһаараа хүн бүхэнэй дура татаһан байха.

Мүнөө Москвада дэлхэйн чемпионтой уулзаха гээшэ бүтэшэгүй хэрэг юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Карпов дэлхэйн чемпионой үндэр нэрэ зэргээ хамгаалхые бэлдэжэ байна. Энэ ехэ наадан октябриин 1-дэ Италиин хойто хубидахи Мерано хотодо эхилхэ.

Хүн зонһоо сүлөө Москва шадар бэлэдхэл хэжэ байнхай. Шатар наада эрхилхэһээ гадна, бэе махабадаа хатуужуулна, загаһа барина. Тэрэнэй тренернууд, тодорхойлбол, уласхоорондын гроссмейстер Игорь Зайцев, бэлэдхэлэй элдэб шатануудта хабаадалсадаг Михаил Таль болон бусад чемпиондо туһална.

Карповай наадан тухай ехэ юумэ хэлсэдэг. Тэрэнние ойлгохо гэжэ оролдодог байһаниинь элитэ. Дэлхэйн чемпионой ямараар наададаг тухай Игорь Зайцев иигэжэ тодо мэргэнээр хэлэһэн юм: «...Бидэнэй бултадаа хуби хубяарнь наадахадамнай, Карпов бүрин хүсэдөөр наадаһан шэнги байдаг...»

Карповай хани нүхэдэй нэгэн, шатарай журналист, России Федерациин габьяата тренер Александр Рошаль дэлхэйн чемпионтой хамта хэдэн ном хэблүүлһэн байна. Тэрэнэй ямараар наададаг тухай иигэжэ бэшэһэн байха юм. «...Тэрээнтэй наадахадаа, бүхы бодонуудайнь ямаршьеб харагдадаггүй утаһаар холбоотой шэнги байһан мэдэрэлдэ заабол абтахаш. Тэрэнэй бүхы хүбүүд болон бодонуудынь хюлгэ дээрэхи нюдэдые хойно хойноһоонь яаралгүй аргаахаар ээлэ ээлһээр, байдалыешни хүшэр хүндэ болгожорхихо. Тэрэ ээлжээтэ ябадалаа удаан саг соо бододоггүй, хюлгэ дээрэхи бодонуудай үлхөө холбоое огто таһалдаггүй хүн юм...»

Дэлхэйн чемпион сагаа ямараар хубаарилдаг бэ, үдэрэйнь ажалай гурим ямар гээшэб гэжэ уншагшад һонирхохо ёһотой. Карпов һүниин 2 сагта унтаад, үглөөнэй 10 сагта бододог юм. Удаань үдэр бүриин ажал хэрэгүүд, шатар наадан, һорилго... Юундэ сагаа иигэжэ хубаарилна гээшэб? Энэнь шатар нааданай онсо өөрсэ шэнжэһээ һабагшатай байна. Юрэнхыдөө мүрысөөнүүдэй нааданууд үдэшын табан часһаа эхилээд, арбан час болотор үргэлжэлдэг. Удаань шатаршад наадаяа шэнжэлжэ, элдэб вариантнуудые наринаар үзэдэг байна. Энэ талаар нэгэ час саг гарадаг юм. Һүүлээрнь гэртээ гү, али гол түлэб гостиницадаа хүрэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ партияа хойшолуулһан байбал, хюлгын саана дахинаа һуужа, яагаад наадаха байһанаа элирүүлхэ хэрэгтэй бшуу. Бүгэдэ ниитын һанамжын ёһоор, Карпов партинуудые шэнжэлхэдээ, түйлай бэрхэ юм. Энэ үе соо хэнһээшье олон вариантнуудые туршан шалгажа үзэдэг байһаараа шалгарна.

Амаржа байха үедөө эртэ үглөөгүүр бодожо, загаһа хахуулидахаяа ошодог юм. Харин мүнөө амарха сүлөө тухань олдохоёо болинхой. Тэрэ маркануудые суглуулха дуратай.

Теэд хаанаһаашье сүлөө саг олдохоб даа? Багиодо болоһон хүшэр хүндэ мүрысөөнэй һүүлээр үнгэрһэн гурбан жэлэй турша соо дэлхэйн чемпион шатар наадангүй огто байгаагүй юм. Тэрэ 168 парти наадаа. Тиихэдээ 147-доньь гроссмейстернүүдтэй уулзаһан байна. 66 илалта түйлаа, 93 партида тэнсээ, оройдоол 9 наадаанда шүүгдээ. 12 мүрысөөндэ хабаадахадаа, Анатолий Карпов арбандань илалта түйлаба. Европын болон дэлхэйн чемпионадуудта СССР-эй суглуулагдамал команда илажа гараа гээд тэмдэглэлтэй. Эдэ мүрысөөнүүдтэ тэрэ оронойнгоо суглуулагдамал командын капитан байгаа.

Всеволод КУКУШКИН, (АПН).

ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГОЙ, ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ ШАГНАЛНУУД

КАБУЛ. НДПА-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, ДРА-гай Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Бабрак Кармаль Апрелиин революциин түйлалтануудые хамгаалха, орон дотороо энхэ түбшэн, аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ эрэлхэг зориг, шэн габьяа гаргаһан Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдтэй Афганистанай ниислэлдэ уулзаба. Б. Кармаль арадай милициин онсо шалгарһан солдадуул болон офицернүүдтэ медальнуудые барюулба. Арадай, Эхэ ороной, революциин үмэнэдэхи үялгаяа үнэн сэхээр, эрэлхэг зоригтойгоор дүүргэхыень, залуу республикын ажалшадай ашаг туһые залан шууд хамгаалдаг байхыень Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэдые Б. Кармаль уряалба.

ДРА-гай дотоодын хэрэгүүдэй министр С. М. Гулабзой уулзалгада хабаадагшадай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, Апрелиин революциин дайсадта эсэргүү, орон дотор энхэ тайбан аюулгүй байдал хангахын түлөө арадай милици үнэн сэхэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ байха гэжэ ДРА-гай парти болон правительствые найдуулаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН

ХАМТЫН МЭДЭЭСЭЛ

АДДИС-АБЕБЭ. Шахардуу байдалай һуларалгые таһалдуулха зорилготой империализмын ба хархис этэгээдүүдэй харата ябуулгануудые Эфиопи болон ЧССР эрид буруушаана. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Густав Гусагай хани ёһоной албанай хэрэгээр Эфиопидо ерэжэ, уулзалгануудые хэһэнэй үрэ дүнгүүд тухай эндэ тунхаглагдаһан мэдээсэл дотор тиигэжэ хэлэгдэнэ.

Нейтронно бомбо олоор бүтээхэ тухай, тэрэшэлэн дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхохо тухай Рейганэй захиргаанай шиидхэбэритэй дашарамдуулан, дураа гутажа, һанаата боложо байһанаа хоёр тала элирхэйлбэ.

Африкын хэрэгүүдтэ империализмын ба хархис этэгээдүүдэй хамааралга түбиин гүрэнүүдтэ, тэдэнэй нэгэдэлдэ горитой аюул тохёолдуулна. Африкын оронуудай ябуулгые социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй, дэлхэйн бүхы түрүү үзэл бодолтой, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хамтын ябуулганууд тайнь тааралдуулан бэелүүлхэ шухала гэжэ Эфиопи ба ЧССР тусхайлан тэмдэглэнэ.

ЭТИГЭХЭЕЭ БОЛИХО ТУХАЙ РЕЗОЛЮЦИ БУРУУШААГДАА

ПАРИЖ. Премьер-министр П. Моруагай правительствада этигэхэеэ болихо гэһэн, Республикые дэмжэхэ нэгэдэл гэжэ партиин оруулһан, Француз демократиин түлөө союз гэдэгээр дэмжэгдэһэн резолюциие Франциин Национальна суглаан олонхиин дуугаар буруушаагаа. Эдэ партинууд правительствын социально-экономическа политикые шүүмжэлнэ. Баяшуулай үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдтэ налог ашаха, банкнууд ба промышленна хэдэн томо компанинуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулха тухай шиидхэбэриие тэдэ партинуудай түлөөлэгшэд буруушааһан байгаа.

Социалис партиин нэгэдэхи секретарь Л. Жостен тэдээндэ харюусаха зуураа иигэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ: орон дотор тохёолдоһон экономическа горитой бэрхэшээлнүүд, тусхайлан дурдабал, ажалгүйдэлгэ (премьер-министрэй мэдэрһэнэй ёһоор, мүнөө 1 миллион 800 мянган француз ажалгүй байна)—урда тээхи правительствын ажал ябуулгын үрэ хойшолон болоно. Мүнөөнэй правительствын засаг барижа байһан хэдэхэн һара ороной экономическа байдалда али боло хубилалтануудые хэхын тула багахан болзор болоно, —гэжэ тайлбарилан мэдүүлбэ.

РАСИСТНУУД БА ТЭДЭНИИЕ ҮМЭГЛЭГШЭД ГУТАМШАГААР БУРУУ ҺҮРЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Апартеидые буруушаадаг ООН-ой тусхай комитедэй эндэ болоһон заседанида хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ, өөрынгөө арадта, хүршэ Африкын гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото ябуулгануудые хэдэг ЮАР-та Америкын зүгһөө туһа хүргэлгые эрид буруушааба.

США, баруун тээхи оронууд, тэдэнэй уласхоорондын корпорацинууд — Африкын урда зүгтэ апартеидэй гутамшаг муухай гуримай үлөөд байһанай түлөө харюусаха гэмтэд болоно,— гэжэ ООН-ой тусхай комитедэй шэнэ түрүүлэгшэ Алхаджи Юсуф Майтама-Суле (Нигери) мэдүүлээ. Апартеид гээшэ хүн түрэлтэнэй бүгэдэнэй мэдэрэгдэһэн түйлалтые арсан буруушаадаг ябадал болоно. Тиигэбэшье һаань, баруун тээхи оронууд энэ гуримые үлээхэ гэжэ оролдолго гаргажа үргэлжэлһээр. Зүһэ шарайн илгаа баримталан, үүган зониие газаашалдаг гурим усадхахын түлөө Африкын урда зүгэй патриодуудай тэмсэлдэ туһа хүргэлгэ — Нацинуудай Нэгэдэлэй арюун үялга болоно, — гэжэ тэмдэглэбэ.

ЮАР-ай хархис засагтай улам ойртолсохо гэдэг Вашингтоной хараа бодолые США-гай христиан церковынүүдэй национальна соведэй президент У. Говард шүүмжэлнэ. Энэ хараа бодолынь американецуудай дунда ехэ зэбүүрхэл үүсхэнэ, США-гай правительство апартеидые буруушаадаг хэбэртэйгээр шашаад, үнэндөө, Преториин хархис ёһо гуримые али болохоор дэмжэнэ гэжэ ороной эрхэтэд улам олоороо ойлгодог болонхой гэбэ.

Рейганэй захиргаанай политика Холбоото Штадууд доторшье зүһэ шарай баримталан газаашалгые улам лэбэргэхэ ябадал тохёолдуулна гэжэ У. Говард мэдүүлбэ.

ХААНА ЮУН БОЛОНОБ

УҺАЛУУРИИН ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

ВЬЕНТЬЯН. Лаосой Вьентьян гэжэ түбэй провинцида совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар баригдаха «Као лиао» гэдэг уһалууриин ехэ хаалта-һубагууд бараһгарай 8 мянган гаран гектар поли уһалха, жэлэй туршада тэндэһээ хоёр ургаса абаха арга олгохо байна. Тэрээндэ уһалууриин хэдэн арбаад километр һубагууд, тогтоомол хоёр нуур, ехэ хүсэтэй бүлүүр станци хамаадана.

ТАРЯАШАДАЙ БУҺАЛГААН

ТОКИО. «Правительствын аграрна политикые буруушаанабди!» гэһэн уряатай таряашадай ехэ жагсаал Токиодо болобо. Ороной түбэй районуудһаа ниислэл хотодо ерэжэ, жагсаалда хабаадагшад Японой хүдөө ажахыда ушарһан бэрхэшээлнүүдые зайсуулхаар, таряашадай байдал һайжаруулхаар тодорхой хэмжээнүүдые абаха эрилтэ табина.

АРБА ДАХИН ОЛОН БОЛОНХОЙ

МАПУТУ. Орон дотор бэеэ дааһан байдалай тогтоолдоһонһоо хойшо Мозамбигай врачнуудай тоо арба дахин олон болонхой. Арадай засагай ашаар бүхы зондо түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа үзүүлэгдэдэг болоо. Орон дотор 14 томо госпиталь, клиникын 115 лаборатори, элүүрые сахиха 900 түб нээгдэнхэй.

Ургажа ябагша үетэндэ онсо анхарал хандуулагдана. Элдэб үбшэнүүдһээ һэргылүүлхын тула бүхы үхибүүдтэ тарилга хэгдэнэ.

ИРАНДАХИ БАЙДАЛ

ТЕГЕРАН. Ирандахи дотоодын-политическэ байдал шахардуу оһилаар. Засаг захиргаанда эсэргүү талынхидай зэбсэгтэ тэмсэл дарахын тула эрид шанга хэмжээнүүдэй абтабашье, мүрдэлгэ хюдалганууд, бомбонуудай тэһэлэгдэлэн, засагай, шажанай, аюулгүйе сахиха зургаануудай түлөөлэгшэдтэ добтолһон тухай мэдээсэлнүүд ороной элдэб районуудһаа ороно.

Сентябриин 15-най үдэшэ хойно, Тегерандахи түбэй үйлсэдэ зэбсэгтэ добтолгын хэгдэхэ үеэр хоёр автомобиль шатаагдаһан байна. ПАРС агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ үедэ хэдэн хүн шархатаа. Хорото этэгээдүүд автобусуудые шатаахадаа, хүнүүдые буудахадаа, эмхи гуримгүй байдал тохёолдуулха, олониитын дунда хүлгөө үүдхэхэбди гэжэ һанаһан байгаа.

Мүрдэлгэ хюдалгануудай ба харата ябуулгануудай эсэстэ Ширазай, Мешхедэй ба бусад городуудай магазинууд болон байрын гэрнүүд һандаагдаа.

Ороной засаг захиргаанда эсэргүү этэгээдүүд баригдан тушаагдажа үргэжэлһөөр. Иранай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй сүүдхын турша соо Тегеранда, бусад провинцинуудта 123 хүн баригдажа хаагдаһан байна.

1981 оной сентябр

ПРАВДА БУР

Нэгэдэхи ху... «Мүнөөдэр эршэмтэ... дэлөө һаа, бардам... тэжээлтэй үбэлжэ... суглуулбари. «Респ... ажалай эршэ» — су... ри.

Хоёрдохи ху... Партийна ажабайда... нико. Соведүүдэй... ри. «Ажабайдалай... — Я. Капустинай... «Дахинаа аян замда... Чулиин репортаж... да ерэһэн бэшэгүүд...

Гурбадахи ху... Хүн ба байгаали. «... үзэсхэлэн гоё булан... Кулишай статья (АП...) лын саана. Врачай...

Дүрбэдэхи ху... Совет гвардиин 40... ой. «Байлдаануудта... дэлһэн» — ТАСС-ай... риал. «Эм домто... нуудые — гансал... нүүдтэ».

СЭНХИР ЭК...

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА...

Орбита. 8.55 — Д... программа. 9.00 — ... гимнастика. 10.00 — ... шенная любовь». 12.00 ... бардино-Балкарай АСС... кусствын уран бэлигт... церт. 12.30 — «Тэдэни... угтана». — баримтата... 12.50 — Шэнэ һонин... Дамжуулгын программ... — Шэнэ Һонин. 15.35 ... нии ажал — шинии ... нууд» — кинопрограмм... — Дм. Шостакович... симфони).

Улаан-Үдэ. 17.30 — ... — программа. 18.00 ... ян». «Хүдөөгэй ажала... хаһа түлэгтөв».

Орбита. 18.20 — «... до айлшаар». «Новые ... чения муравья и ... уран һайханай фильм ... хуби). 19.45 — «Мүнөө... түби дэлхэйдэ». 20.00 ... марай аялга» — кино-... 20.20 — «Эрдэм наук... байдал». 20.40 — «З... дания» — теле-зужэ... «Время». 22.35 — «Дуу... нүхэдүүд!» — эстрадн... рамма. 00.20 — «Мүнө... түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРА...

Орбита. 12.55 — Д... гын программа. 13.00 ... дэм дэлгэрүүлгын ф... 13.30 — Домогто үл... 5 кл. 14.05 — «Мэдэ... да» — эдир ухаалан ... шодто зорюулагдаһан ... жүүлгэ. 14.50 — «Хүг...

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ

«Буряад үнэн» га... редакциин хүдэлмэ... шэд бэлигтэй поэт
Мэлс Жамьянович
САМБУЕВАЙ
саһһаа урид наһа ... һан ушараар гэр... дэнь, түрэлхидтэнь ... зэгы шаналалаа ... нэ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76 отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АСС... делам издательств полиграфии и ... ной торговли.
Н-04673. Заказ № 216. Индекс ...